

«Լոյս տայ ամենեցուն
որ ի Տաճն իցեն»
Մտք - Ե15:

Թի 11

ՕԳՈՍՏՈՍ

1939

MER DOUNE

BULLETIN PAROISSIAL MENSUEL
DE L'ÉGLISE ARMÉNIENNE
DE PARIS.

No 11 - Août 1939

Adresse :

Le Rév. P. Tiran Nersoyan —
Eglise Arménienne
15, Rue Jean-Goujon, PARIS (8e)
Tél. : Ely. 67-03

ԱՄՍԱԹԵՐԹ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ՈՒՂԱՓԱՌ ԵԿԵՂԵՑԻ ՈՅ ՓԱՐԻՉԻ ՎԻՃԱԿԻՆ

ՓՈՒԱՆՈՐԴԻՆ ՆԱՄԱԿԸ

Սիրելիներ,

Այս անցնող ամսուան սկիզբի երեք շաբաթներէն ատաջինը անցուցի Անդլիա՝ Հո՛ծտոն բաւաճ գիւղաքաղաքին մօտ՝ Հղչ. Տ. Զգոն վրդ. ի հետ միասին մասնակցելով համաժողովի մը՝ որուն մասին կը կարգաք ուրիշ էջը մը մէջ լրգ. անցուցի վարձեալ նոյն ընկերոջ հետ իւր ան, ուր տեսայ հին սիրելի բարեկամներ, Լոնտոնի հայ գաղութին պատուական անդամներէն, որոնք ազգային հասարական կեանքէ եւ խանդավառութենէ զուրկ միջնադարի մը մէջ՝ կարօտը ունին իրենց հայրենի աւանդութեանց եւ հոգեւոր կեանքին հազորդութեալ: Լոնտոնի գաղութը կը բաղկանայ սակաւաթիւ քայքայ ընտիր հայերէ, որոնց մէջ սակայն սեւէ շարժում չկայ իրենց հոգին տաք պահելու համար: Անշուշտ պատճառներ շատ յառաջ կը բերուին: Արդէն ե՞րբ եւ ո՞ւր յառաջ չեն բերուիր անոնք: Միակ կենսունակ մարմինը՝ զոր կե-

րեւի թէ ունին Լոնտոնի հայերը՝ էջմիածնի Յանճուժողովը եւ Արղարեան Կաթիկ Աւանդապահ Մարմինն է, որուն անդամներէն մէկ մասը տեսնելու հաճոյքն ունեցայ եւ այդ առթիւ ալ կառիկն արամազրութեանց եւ բնթացքին բաւական ծանօթացայ: Լոնտոնի Բրիտանական Կայսրութեան կեդրոնն է քաղաքի այդ հանդամները կը զգացնէ՝ թէ մեր Եկեղեցին պէտք է լաւազոյն կերպով ներկայացուի հոն: Ուրիշ տեսակէտով ալ կարեւոր է այդպիսի ներկայացումը: Այժմ ընդհանուր քրիստոնէութեան մէջ «տիկերական» բաւաճ շարժում մը կայ (Եկիւմենիկ), որուն, զանազան ձեւերով, մինչեւ իսկ Հոռոմէական Եկեղեցոյ մէջ զոյսութիւնը կը զգացուի: Այս շարժումին յատուապահ Մանլիկար, Եկեղեցին է, որուն հետ զանազան առթիւներով եւ այլ եւ այլ նկատումներով մենք շատոնց ի վեր յարաբերութեան մէջ եղած ենք: Այդ յարաբերութիւնը պէտք է խորի: Թէպէտեւ նախկինէն տար-

բեր, շատ խոսեմ եւ իրապաշտ պէտք է ըլլայ այդ յարաբերութեան մէջ մեր դիրքը: Անշուշտ քանակական կարեւորութեան տեսակէտէ շատ ետքը կուզանք մենք Արեւելեան Ուղղափառ Եկեղեցիներու շարքին մէջ: Մակույն բացի անկէ՝ որ որակական արժէքն է կարեւորը եկեղեցական խնդիրներու մէջ, պէտք է բնութենիլ որ Միաբնակ Ուղղափառ Եկեղեցիներու մէջ ամէնէն յառաջադէմը դարձեալ մենք ենք: Շատ կարեւոր է որ արժեքները մեր այդ դիրքը, նախ մեր մէջ, եւ ապա «տիեզերական» ըսուած շարժումին մէջ:

Լոնտոնի Եկեղեցւոյն հոգեւոր պաշտօնէին վախճանումով՝ իր տեղը բաց կը մնայ: Անոր յաջորդին նշանակումին մէջ անհրաժեշտ է որ նկատի առնուի թէ՛ Լոնտոնի մերայիններուն կրօնական, հոգեւոր եւ ազգային պէտքը, եւ թէ, ու թերեւս մանաւանդ, պէտքը միջեկեղեցական յարաբերութեանց: Պարզ նամակի մը մէջ այս մասին ասկէ աւելին ըսելու հարկ չկայ:

Ամսուն երկուրդ շտաբով անցուցի ի Պրիւքսէլ: Վարդապետի առաւօտուն հոն կը գտնուէի. հակառակ ատոր սակայն՝ ժողովուրդը պատարազ չտեսաւ, եւ ես կաթոլիկ եկեղեցին սրբատաւորուեցայ երթալ՝ օրը հեթանոսի մը պէս անցուցած չրլլալու համար: Վասնզի Պրիւքսէլի մէջ, բնականաբար՝ պատարազս հրաւէրով է. եւ հրաւէրի կարգադրութիւնը կարճ ժամանակի մէջ դժուար խնդիր էր: Պէ՞տք էր որ Պրիւքսէլի բարեկեցիկ զաւուր միջնակէ ախար առանց եկեղեցիի մնացած ըլլար: Առած մը կ'ըսէ՝ թէ օտարէն եկածը չի բաւեր մէկ ժուժի, եւ այն ալ չես գտներ ի՞նչ ժամին: Անգլիկանները շատ ազնուօրէն կը տրամադրեն իրենց եկեղեցին... բայց կէսօրէն ետք: Մէկ կ'ընկրով այն պարտական որ եկեղեցական կանոնով կէսօրէն ետք պատարազ պէտք չէ ընել՝ օտար եկեղեցիներու շինուածքը չի յարմարիր մեր պատարազը պատշաճ կերպով կատարելու: Պրիւքսէլի մէջ մատուցած կենսական պէտք մը՝ եւ ազգային արժանապատուութեան խնդիր է: Եթէ բարեբար Մանթաշեան Բարիկի եկեղեցին չինել տուած չրլլար՝ արդեօք Եկեղեցիին յատկացուած դրամը՝ իր հարստութեան մնացած մասին ճամբան չէ՞ր որ պիտի բռնէր: Յախտեանական բաներ չեն ո՛չ մարդուն երկրաւոր կեանքը, եւ ոչ անոր հարստութիւնը: Կա՞յ աւելի գեղեցիկ միջոց մը յիշատակի յուրժացման՝ քան հայ հոգիի եւ արուեստի կոթողի մը կանգնումը:

Պրիւքսէլի մէջ հաճոյքն ունեցայ տեսնել զազուրթին անդամներէն շատերը: Գաղութային վարչական

ժողովը ոչինչ պատճառաւ մը դառնացած էր մեզի դէմ: Շատ ուրախ եմ ըսելու՝ որ Գաղութային Ընդհանուր Ժողովին մէջ յառաջ բերուած նկատուութեանց հետեանքով անհետացած է այդ դառնութիւնը, եւ ես շատ սիրալիք մթնոլորտի մը մէջ հաճոյքն ունեցայ տեսակցելու Գաղութային վարչութեան անդամներուն հետ, ինչպէս նաեւ հետը Ընդհ. Ժողովին կարգ մ'անդամներուն: Հաճոյքն ունիմ ըսելու թէ վարչութեան գործունէութիւնը՝ ազգային զգացումը վառ պահելու տեսակէտէն շատ զնահատելի է, եւ մինչեւ իսկ կրնայ օրինակ ծառայել ուրիշ զաղութներու: Այս զնահատանքին կարեւոր մէկ բաժինը կը պատկանի անոնց անշուշտ, որոնք ներթափաչս կը սատարեն վարչութեան գործունէութեան, ինչպէս նաեւ բնականաբար Ընդհանուր Ժողովին, սրմէ կ'ընտրուի վարչութիւնը:

Կէտ մըն ալ ունիմ յիշելիք: Գիտեմ որ մեր վիճակայիններէն շատեր հետաքրքրութեամբ կը կարգան այս թերթը: Բայց երկու տեսակ հետաքրքրութիւն կայ. ներգործական եւ կրաւորական: Երկրորդ տեսակ հետաքրքրութիւնը արժէք մը չի ներկայացնէր, մինչդեռ առաջին տեսակը նշան է կեանքի եւ պայման է յառաջդիմութեան: Առաջին օրէն առաջագրեցի որ հարցումներու եւ անոնց պատասխաններուն սիւնակ մը յատկացնենք: Յետոյ ուրիշ առիթներով զանազան հարցումներ եւ թելադրանքներ ըրի: Բայց ո՛չ հարցում եկաւ, ո՛չ պատասխան, եւ ոչ ալ նկատուութիւն: Կ'երեւի բոլոր խնդիրները լուծուած են մեզի համար: Երեւոյթը յատկանշական է, վասնզի ուրիշ թերթերու մէջ ալ իրապէս հետաքրքիր միտք մը չուցուցած չունի մեր ընթերցող հասարակութիւնը: Գնահատանք թերթին համար՝ շատ ստաղալ: Բայց պէտք եղածը ներգործական հետաքրքրութիւնն է՝ Եկեղեցիի եւ կրօնքի հետ հետուին կամ մօտէն կապուած խնդիրներու մասին:

«Հայ եկեղեցին ժողովրդական է» կ'ըսենք կ'երթանք եւ ասով կը հասկնանք «թաղականներու» ընտրութեանց եւ մէջնորդն մէջ քիթ խրելու: Բայց խօսքին համարիտ իմաստը այս չէ: Եկեղեցի մը ժողովրդական կ'ըլլայ՝ երբ անոր աշխարհական անդամները կրօնական-եկեղեցական գործունէութիւն կ'ունենան, կը սորվին, կը սորվեցնեն, կը քարոզեն, կ'աղօթեն, կը պաշտեն, կը խնամեն, վերջապէս բուն Եկեղեցւոյ կեանքին հոգեւին կը մասնակցին, Եկեղեցին ողջ պահելու համար գահողութիւն յանձն կ'առնեն, եւ հոգե-

ւորականներու կը գործակցին: Բաւին այս ճշմարիտ իմաստը ի մտի ունենալով՝ հարցնենք հիմա թէ ներկայիս ո՞ր աստիճանի ժողովրդական է մեր Եկեղեցին... Եթէ Հայ Եկեղեցին ժողովրդական ըլլար՝ այժմ շատ մ'երիտասարդներ պիտի գտնուէին փափաքով՝ որ Հայ Ուղղափառ Գործունէութիւն մը ստեղծուէր, եւ կամ շատ մը տիկիներ պիտի գտնուէին՝ Եկեղեցւորաց Միութիւն մը, կամ Հայ Ուղղափառ Տիկնացի Գործունէութիւն մը ստեղծելու՝ բաղձանքն ունեցող: Կաթոլիկ Եկեղեցին, որ կը կարծուի որ ժողովրդական չէ՝ Մեծ Պատերազմէն ետք մտնուանով՝ գէպի ճշմարիտ ժողովրդականութիւն շատ կարեւոր քայլեր առաւ՝ եւ ստեղծեց Կաթոլիկ Գործունէութիւնը իր շատ մը ճիւղերով, իր ժողովրդով եւ ժե՛հերով:

Երանի՛ թէ մեր Եկեղեցին դադրէր ժողովրդական ըլլալէ բաւին սխալ եւ վնասակար իմաստով, եւ սկըսէր ժողովրդական ըլլալ՝ բաւին ճշմարիտ եւ օրտակար իմաստով:

Յատաճիկայ ամսուն 13ին Ս. Աստուածածնայ Վերափոխման տօնն է: Այս տօնը մեր Եկեղեցւոյ հինգ մեծ տօներէն, «տաղաւարներէն» մին է: Ս. Կոյր Քրիստոնէական Եկեղեցւոյ մեծագոյն սուրբն է՝ բոլոր ժամանակներու համար: Մեր կրօնքին մէջ մասնաւոր գիրք մը եւ հանգամանք մ'ունի ան, որ գերիկեր է բոլոր սուրբերու գիրքէն: Մարտիային արտի անտես: Ներկայ եւ ապագայ փրկութեան մէջ կրական գեո ունեցած է Արրուհին: Յատկապէս հոգի է իր՝ բաւեհասութիւնը հաւատարմ օխոնդներուն համար: Վերափոխման տօնը Տիրուհիին իր օրքին տիպանայտն տօնն է. երկրէ երկինք անոր մեծագումով եւ վերացումով: Մեր Եկեղեցւոյ ամենազեղչիկ շարականները Աստուծամօր նուիրուածներն են:

Եկէ՛ք Եկեղեցի՛՝ ունկնդրելու գանձք, եւ յետոյ պատարայի տունն գլխեկէք Տիրամօր՝ որ իր բարեխօսութեամբը մարտութեան շունչը հայ քրտանի՛ններու մէջն եւ հայ մարերու հոգիէն անպակաս մէկ: Արուն համար մնամ աղօթարար

ՏԻՐԱՆ՝ ՎՐԳ. ՆԵՐՍԱՅԵԱՆ

30 Յուլիս 1939

ԵԿԵՂԵՑՈՅ ԲԵՄԷՆ

«ՓՈՒՔՐԵՐՈՒ» ԱՐՀԱՄԱՐ ՀԱՆՔԸ

Յուլիս 23 կիրակի առաւօտուն Ս. Յովհ. Մկրտիչ Եկեղեցւոյ մէջ խօսուածին ամփոփումն է հետեւեալը: ՄՏԹ. ԺԸ 10:

Ա. «Փոքրեր» բացատրութեամբ երախաներու չէ որ կ'անհարկէ մեր Տէրը անշուշտ: «Փոքր»ը հոս պէտք է հակադրել մեզի ծանօթ «մեծ մարդ» բացատրութեան: «Փոքր»երը ընկերութեան խոնարհ, հասարակ անգամներն են, որոնցմէ շատ կային անոնց մէջ որոնց կը քարոզէր Քրիստոս, որ կը սորվեցնէ թէ հրեշտակները կը սպասարկեն «մեծ մարդ»երուն եւ «փոքր մարդ»երուն հաւասարապէս՝ դանձր ընելու համար միջոց եւ գործիք Աստուծոյ Թաղաւորութեան:

Աստուծոյ աչքին՝ մարդոց հաւասարութեան սկզբունքն է որ կը գրուի այստեղ: Այս սկզբունքը շատ թիւրիմացութեանց առիթ տուած եւ շատ վերիվայրումներու դուռ բացած է պատմութեան մէջ: Անկախ պէտք է զիտնալ՝ թէ մարդիկ հաւատար են եւ հաւատար չեն միաժամանակ: Հաւատար են՝ իրենց զիրքին համեմատ իրենց ունեցած պատասխանատուութեամբ, ինչպէս նաեւ այդ պատասխանատուութեան նկատմամբ իրենց ունեցած հաւատարմութեան համեմատ՝ իրենց ստանալիք հոյեկան վարձատրութեամբ:

Ստաքեալը կ'ուսուցանէ՝ ըէ Աստուծոյ տան մէջ ամէն տեսակ նիւթէ շինուած ամաններ կան: Եւրաքանչիւրը իր նկարագրին եւ նիւթին համեմատ գործի մը կը ծառայէ: Մարդկային ընկերութեան եւ Եկեղեցիին մէջ, որ կենդանի յօրինուածութիւն մըն է (օրկա՛րիմ), անդամները արժէքի տարբեր աստիճաններու վրայ կը գտնուին, աստիճաններ՝ որոնք հաւատար չեն, եւ որուն հետեանքով հաւատար չեն նաեւ այդ աստիճաններու վրայ գտնուող անձերը: Արոչ է Մեկտաբանին վճիռը: Տաս գրամ ունեցողը տաս գրամ կը շահի եւ տաս քաղաքներու կը տիրէ, իսկ հինգ գրամ ունեցողը հինգ գրամ կը շահի եւ հինգ քաղաքներու կը տիրէ: Տասին առ տաս համեմատութիւնը հաւատար է հինգին առ հինգ համեմատութեան. բայց տար հաւատար չէ հինգին: Արդէն եթէ հինգ շահողին տաս քաղաք տրուէր՝ պիտի չկրնար կատարարել գանձք: Ամէն հոգի իր ընդունիլ կրցածին չափով կը վարձատրուի: Վերելի համարին մէջ մեր Տէրը կ'ենթադրէ աղէկն իրբեւ տուեալ՝ գոյութիւնը մեծին եւ անոր հակադրաբար՝ գոյութիւնը եւ փոքրին:

Ս. ԱԼԲԱՆԻ ԵՒ Ս. ՍԱՐԳՍԻ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
1939Ի ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

(ԱՆԳՎԵՒՈՐԹՈՂՈՎ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ ՄԸ)

Կարևորը եւ վերելի բնորանին պատուէրն այն է միայն՝ որ մեծերը չարամարտեն փոքրերը: Եւ այս՝ երկու պատճառաւ: Նախ՝ մեծին «մեծ»ութիւնը իր անձին շնորհքը չէ. իր մեծութիւնը իրեն վերադրելի չէ: Ուրեմն հպարտանալու բան մը չունի: Ամէն շարժարձք Աստուծմէ է: Երկրորդ՝ փոքրերն ալ մեծերուն նման իրենց յատկացուած ծառայութիւնը կը մատուցանեն Աստուծոյ՝ կատարելով իրենց դերը Աստուծոյ ստեղծած տիեզերքին եւ Անոր հիմնած Եկեղեցիին մէջ: Անոնց հողիներն ալ, հողեկան էակներու ճամբով, կապուած են Աստուծոյ: Արդեւքը կը դրուի, որովհետեւ արհամարհանքին հետեւանքով յառաջ եկած խորամը՝ մարդաց մէջ՝ կը ձգտի կազմալուծել Աստուծոյ քաղաքը, եւ ի վերջոյ քակել մարդերն Աստուծմէ:

Բ. Ինչպէս անհատներու համար մեղք է «փոքր»ութեամբ արհամարհանքը՝ նոյնը մեղք է նաեւ հաւաքակառուցութեանց համար: Ազգ մը պէտք չէ արհամարհէ ազգ մը՝ որովհետեւ ինք մեծ է եւ միւսը փոքր. ո՛չ ալ Եկեղեցի մը ուրիշ մը որովհետեւ ինք մեծ՝ իսկ միւսը փոքր է: Եւ ճիշդ նոյն պատճառներով՝ որոնք յիշուցանք վերեւ: Իսկ երբ ազգի մը անդամները իրենք կ'արհամարհեն իրենց ազգը, անոր փոքր ըլլալուն համար՝ կը գործեն մեծը մեղքին եւ դաւաճանութեան: Այս ճշմարտութեան մտաուութիւնը անհրաժեշտ է մեր ժամանակի հայերէն շատերուն համար:

Գ. Բայց շատ կարևոր է արհամարհանքի արդեւքին պատճառը նկատի առնել: Եւ շատ կարևոր:

Երբ կը տեսնեմ եւ կը համոզուիմ որ այսինչ անհատը կամ հաւաքակառուցութիւնը ո՛չ մարդկութեան կամ ընկերին միջոցաւ, եւ ո՛չ ալ ուղղակի ճամբով Աստուծոյ ծառայած չունի, եւ չունի նաեւ ծառայելիք — արդեւքը արհամարհանքին վրայէն կը վերնայ եւ կը դրուի յարգանքին վրայ: Այդպիսի անհատ մը կամ ազգ մը արհամարհել, այսինքն անոր անարժէք ըլլալը ճանճնալ՝ պարզապէս պարտականութիւն մըն է: Քրիստոս անպիտան ծառան մատնեց կորուստի: Առաքելը Եկեղեցիէն դուրս փտարել կը հրամայէ տնարժէք ու փնտասկար անդամները: Մինչեւ իսկ աշխարհիկ կառավարութիւնները իրենց կերպերն ունին արհամարհելու անպէտքները:

Ազգ մը, մերը ըլլայ այն կամ ուրիշինը, յարգելի առաջ՝ պէտք է տեսնենք թէ ուղղակի կամ անուղղակի Աստուծոյ կը ծառայէ՞ ան թէ չէ: Եւ այս հարցման պատասխանին համաձայն պէտք է տանք անոր յարգանք կամ արհամարհանք: Այս սկզբունքը

Մտաւարտապէս դար մըն է որ Անգլիական Եկեղեցւոյ մէջ սկսած է շարժում մը դէպի Աւանդականութիւն: Բողոքականութեան դեպքերը թէ՛ ատուածաբանական եւ թէ՛ գործնական տեսակէտէ չափազանց խախտաւ դրոշմելով՝ Անգլիկաններ մէկ կողմէն Կաթոլիկութեան եւ միւս կողմէն Որթոտոքութեան մօտենալ սկսան: Առանց զգալի ընելու մինչեւ իսկ իրենց «Բողոքական» անունը յրեցին եւ իրենք զիրենք «անգլո-կաթոլիկ» կոչեցին: Այս շարժումը մեծ համեմատութիւններ առած է վերջին ժամանակներուն, եւ անոր արտայայտութիւններէն մին է նաեւ վերջիջի ընկերակցութիւնը:

Որթոգոսկութեան մօտենալու իրենց ճիւղին մէջ Անգլիկանները դիւրաւ շփման մէջ կրցան ըլլալ Ռուս Եկեղեցիին հետ: Մեծ Պատերազմէն առաջ՝ Անգլիական եւ Արեւելեան Եկեղեցիներու Ընկերութիւնը մասնաճիւղ մ'ունէր Պետրոգրատի մէջ: Այս պայթական Ռուսները աւելի զօրացուցին այդ կապը:

1923ին կայմուեցաւ Ռուս Ռուսոնոգաց Քրիստոնէական Շարժումը: 1925ին Ռուս Աստուածաբանական ճեմարան մը հաստատուեցաւ ի Բարիկ: Այս ճեմարանը շփման կէտ մը եղաւ Ռուս Որթոգոսկներու եւ արեւմտեան քրիստոնէութեան միջեւ:

1926ին Ռուս եւ Անգլիական Ռուսոնոգաց Քրիստո-

անշուշտ պատճառ մը պէտք չէ ըլլայ մեզի որ մոռնանք՝ թէ Աստուած միայն դիտէ սրտերը, եւ Ան միայն կրնայ իրապէս եւ ամբողջապէս տեսնել արժէքները եւ դնահատել դանոնը:

Պիտի չկրնար ձեր ազգը յարգել տալ ձերիններուն կամ ուրիշներուն, պիտի չկրնար մինչեւ իսկ դուք ինքներդ յարգել դայն՝ եթէ չէք տեսնել անոր հողեւոր գերը կամ ստաքելութիւնը մարդկութեան մէջ, իբրեւ կենդանի անդամը այդ Մեծ Մարմինին, որմէ կը սնանի ան, եւ յետոյ իբրեւ մէկ թաղը Աստուծոյ Քաղաքին, որուն մէջ կը բնակի ան:

Այն ազգասիրութիւնը՝ որ ճոռոմութեանց մէջ թաքնուած խղճուկ անձնասիրութեան վրայ կը հիմնուի, ճողած միժուկ մըն է, որ չունէ շատած մեռնելու դատապարտուած է, շատերու սպառնալ կեանքի մը պատրանքը տալէ ետք:

նշական Շարժումները սրուչեցին համաժողով մը գումարել, որ տեղի ունեցաւ 1927ին: Երկու անդլիացի ակնաւոր եպիսկոպոսներ (Կոր եւ Փրէշ), ինչպէս նաև յայտնի ուսու եկեղեցականը Հայր Պուրկաքոֆ ներկայ էին այս համաժողովին, որու ընթացքին տեղի ունեցան երկու ծէսէ ալ պաշտամունքներ, բայց ո՛չ հարգողացութիւն: Այս փորձը ասքան յաջող եղաւ որ յաջորդ տարի կրկին գումարուեցաւ նման ժողով մը, եւ այսպէս շարունակուեցաւ ամէն տարի:

***

Բայց հետզհետէ շարժումը լայնցաւ եւ դուրս ելաւ այս երկու Եկեղեցիներու շրջանակէն, եւ ընկերակցութիւնը դարձաւ Արեւելեացի եւ Արեւմտեան քրիստոնէականներու հանդիպումի վայր մը: Այնպէս որ այս տարի Անդլիականներէ եւ Ռուսներէ զատ՝ կային Հոսթէական Կաթոլիկ, Ռուսական, Շուէտական, Հայկական, Ասորական եւ այլ Եկեղեցիներու պատկանող կղերականներ եւ աշխարհականներ:

Բայց Ընկերակցութիւնը ո՛չ պաշտօնական մարմին մ'է, ո՛չ ալ միջնեւ իսկ կէս-պաշտօնական է, — թէև պաշտօնական անձեր կան անոր անդամներուն մէջ: Եկեղեցիներու միութեան համար սեղանի ճիւղեր չ'ընեն ան եւ սեւէ սրտու մ'տաներ. սեւէ առաջարկութիւն այց սեղանութեամբ չի քուէարկեր: Ընկերակցութեան նպատակն է տարբեր աւանդութեանց պատկանող եկեղեցիները իրարու քով բերել, իրարու ճանչցնել, եւ սիրոյ եւ հասկացողութեան միտումով մը ստեղծել, եւ աղօթել քրիստոնէական միութեան համար: Այս պատճառաւ ալ Ընկերակցութեան անդամներէն սեւէ մէկը սեւէ պաշտօնական մարմինի կամ Եկեղեցիի մը ներկայացուցիչը չէ, եւ պէտք չէ ըլլայ եւ իր անհատական հանդամներով միայն կ'անդամակցի Ընկերակցութեան, կամ կը հրաւիրուի ներկայ գտնուիլ անոր ժողովներուն: Սակայն ի հարկէ Ընկերակցութեան զանազան անդամները չեն կորսնցնէր իրենց հանդամները եւ չեն կրնար չներկայացնել իրենց Եկեղեցին: Միայն թէ սեւէ ձևական պատասխանատուութիւն մը չունին սեւէ մարմնի մը հանդէպ. իրենց պատասխանատուութիւնը բարոյական է եւ ոչ-պաշտօնական:

***

Ընկերակցութեան զործն է, ինչպէս ակնարկեցինք, սերտեյ այսօրուան բնոյհանուր Եկեղեցին հետաքրքրող խնդիրները, եւ նայիլ թէ տարբեր աւանդութեանց պատկանող Եկեղեցիները ի՞նչ յուժում կ'առաջարկեն բերել անոնց, ալք խնդիրներուն: Իւրաքանչիւր Եկեղեցւոյ ուսուցումը նկատի առնել, եւ տեսնել թէ ուրիշ Եկեղեցիներու մէջ անած միտքերը ի՞նչ ունին անոնց

մասին ըսելիք, եւ թէ ո՛ւր անոնք նոյն բաները կ'ընեն, տարբերութեանց պատճառները ի՞նչ են, իւրաքանչիւր Եկեղեցի ի՞նչպէս կրնայ դարձակցիլ միւսներուն՝ այսօրուան տիրապէս հեթանոս «քաղաքակրթութեան» յարացած հակայ հարցերը զիմադրուելու համար, եւ այլն, եւ այլն:

Այս գլխաւոր գործին հետադիմութիւնն զատ՝ Ընկերակցութեան կարեւոր աղբիւրն են անշուշտ՝ այն ծախսութիւններն ու բարեկամութիւնները զորս անդամները իրարու մէջ կը հաստատեն համաժողովի ընթացքին միասին աղօթելով, միասին ուտելով, միասին բրնակելով եւ վերջապէս միասին խորհելով: Ընկերակցութիւնը կը հրատարակէ եւսման հանդէս մ'ալ, Սոպորնուս («Ընդհանրական») անունով, որ Ընկերակցութեան կեանքին, եւ անոր անդամներուն մտածողութեան արձագանգ կ'ըլլայ:

Ընկերակցութիւնը կը ջանայ ապահովել նաև երկատար Գրիտոսեաններու հետաքրքրութիւնը եւ զործակցութիւնը:

Այս համաժողովներէն եւ Սոպորնուսի հրատարակութենէն զատ՝ Ընկերակցութիւնը կը զործէ իր բջիջներուն միջոցաւ զանազան երկիրներու մէջ: Այլեւայլ Եկեղեցիներու միջև սուսանդներ եւ սուսուցիչներ կը փոխանակէ, Աստուածարանական վարժարաններու մէջ տարբեր Եկեղեցիներու մասին զաստիասութիւններ կը արքէ, եւ այլն:

***

Ընկերակցութեան մասին այս ընդհանուր ծանօթութիւնը հակիրճ կերպով տալէ վերջ՝ կ'անցնինք այս տարուան համաժողովին, որուն ներկայ եղանք Հղչ. Տ. Զոյն Վրդ. ի հետ միասին, իրրեւ հայ Եկեղեցականներ, բայց ոչ երբեք իրրեւ Հայ Եկեղեցւոյ պաշտօնական ներկայացուցիչներ:

Համաժողովը կը բաժնուէր երկու մասի. Անգլի-սքոթլանդա Ռուսոկական Համաժողովը, որ տեւեց 29 յունիսէն մինչև 3 յուլիս, չորս օր, եւ Ընկերակցութեան Համաժողովը, որ տեւեց յուլիս 3էն յուլիս 6՝ չորս օր: Մեծաւ մասամբ սուսանդներ էին առաջինին մասնակցողները, Երկրորդին՝ Ընկերակցութեան անդամները. թէև շատեր երկուքին ալ մնացին: Երկու ժողովներն ալ տեղի ունեցան Լոնտոնէն դէպի հիւսիս Հոծտոն ըստած գիւղին մօտ գտնուող խոշոր վիլլայի մը մէջ, որ յատկապէս այսպիսի համաժողովներու համար շինուած չէնք մըն է: Ներկաները մօտ հարիւր յիսուն հօգի էին: Թէև օրեր եղան՝ որ այս թիւը աւելցաւ:

Առաջին ժողովին օրակարգի նիւթն էր. «Վերածն-

ուսթիւնը (ոէֆորմատիոն) — անոր շահերն ու վնասները»։ Այս նիւթին շուրջ եղան եօթը դիւաւոր խօսողներ, առանց հաշուելու խորհրդակցութեանց երկարօրէն մասնակցողները, եւ տարբեր հարցերու մասին առանձին խօսողները։ Եօթը դիւաւոր խօսողներէն շարքը անդլիացի էին եւ երեքը ոսւս։

Օրական խօսուեցան 2 ճասեր՝ դիւաւոր նիւթին մասին, եւ մէկ ճաս՝ տարբեր նիւթի մասին։ Հետեւեալներն էին եօթը ճասերուն եւ միւսներուն խորագիրները։ «Պաշտամունք եւ Աւանդութիւն»։ «Վերածնութիւնը — իր բնոյթը եւ հետեւանքները»։ «Աստուծոյ խօսքը եւ Եկեղեցւոյ հեղինակութիւնը»։ «Փրկութիւնը — անհատական եւ հաւաքական»։ «Պաշտամունքը — մարդաբէական եւ ծիսական»։ «Կազմալուծումէն անդին»։ «Նոյնը՝ տարբեր խօսողք մը»։ «Նիւթէն շուրջ խօսքերն էին»։ «Պաշտամունքի բացատրութիւն»։ «Ուսանողաց Քրիստոնէական շարժումը Անդլիացւոց եւ Ռուսներու մէջ»։ «Ռուսիան այսօր»։ «Տպաւորութիւններ՝ Համաժողովին մասին»։

Փողովին ընթացքը եղաւ — պաշտամունք, նախաճաշ, ճաս, ընդհանուր խորհրդակցութիւն, մասնակի խորհրդակցութիւն. (ճասին նիւթը նախ կը միճարանուի բոլոր ներկաներուն միջեւ, եւ յետոյ՝ ներկաները փոքր խումբերու կը բաժնուին, եւ հոն կը շարունակեն վիճարանիլ նոյն խնդրոյն մասին, մինչեւ որ փամանակը սպառի)։ ճաս. դաշար. թէյ. ճաս. դարձեալ ընդհանուր եւ մասնակի խորհրդակցութիւններ. ժամերգութիւն. քարոյ. նիւթէն դուրս խօսողներ։

Երկրորդ փողովին (Ընկերակցութեան Համաժողովը) ընդհանուր նիւթն էր «Աստուած որ կը խօսի — Աստուած, Մարդարէն եւ Եկեղեցին»։ Ընթացքը նոյնն էր զրեթէ։ Կը նախադասէր Դիւս. Ռուինսոն, Դերբիի Եպիսկոպոսը։ Ասաջին օրը յատկացուեցաւ նախադասի խօսքին եւ Ընկերակցութեան տարեկան տեղեկագրութեան։

Երկրորդ օրուան նիւթն էր «Աստուած եւ մարդաբէն»։ եւ «Աստուած, Մարդարէն եւ Եկեղեցին», երկու տարբեր խօսողներու կողմէ, մին ոսւս եւ միւսն անդլիացի։ Երրորդ օրուան նիւթը եղաւ «Եկեղեցին եւ Հաւատացեալը», եւ «Հաւատը եւ Աստուածաբանը», զարձեալ երկու խօսողներու կողմէ, մին ոսւս եւ միւսը շուստացի։ Չարրորդ օրը խօսուեցաւ Ռուսական եւ Հայկական Եկեղեցիներու միաց, նախ ոսւսմանացի բաժանալի մը կողմէ, եւ ապա ստորագրողին կողմէ։

Այս նիւթերէն դատ՝ մէջ ընդ մէջ կարճ տեղեկատուութիւններ եղան, եւ շատերուն Համաժողովին մասին իրենց տպաւորութիւնները յարոնելու առիթ տրուեցաւ,

կարճ ճասերով։ Այս առիթներով ալ խօսեցանք ուրիշներու հետ՝ նաեւ Հայ երկու Եկեղեցականներու։

Հարկ չկայ անչուշա Համաժողովին օրակարգը ամէն մանրամասնութեամբ ներկայացնել հոս։ Մինչև ինչ այնքանը՝ որ դրե՛ք այստեղ իրբեւ տեղեկութիւն՝ կրնայ շատ համարուել։ բայց աւելորդ չէր թերեւս յատակ դադարաբ մը տալու համար զէթ ընդհանուր խորագիրները յիշել։

***

Պէտք է ըսել թէ Համաժողովին նիւթերը յատկապէս կրօնական եւ աստուածաբանական պատրաստութիւն չունեցողներու համար անհասկնալի ու անմարտիկ էին, եւ յաճախ մասնադիտական կերպով մը մշակուեցան։ Այս բանը Համաժողովին վերջաւորութեան ալ զիտել տուողներ եղան։ Բայց ինչ որ յստ շահեկան էր այն էր որ երեւան եկաւ թէ ինչպէս պատմութեան մէջ տեղի ունեցած աստուածաբանական վէճերը ներկայ գարու համար եւս հրատապ եւ գործնական հարցեր էին՝ ոչ միայն Եկեղեցիներու՝ այլ եւ ընդհանուր արեւմտեան շարաքակթութեան համար։ Այսպէս օրինակ՝ Բողոքականութեան յատաճ բերած եւ յարդի հանած անհատապաշտութիւնը, եւ Եկեղեցիի ուղիղ ըմբռնումին տրուած հարուածը, սբ պատասխանատու էր ներկայ աշխարհի մէջ աւելորդ շարիքներու մեծ մասին։ Մենք պաշտպանեցինք այն տեսակէտը՝ թէ պապափարսերն է որ կը վարեն աշխարհը՝ եւ գործերը առանց անոնց չեն կրնար իրենց միութիւնը պահել եւ անարժէք են։ Աստի երբ Բողոքականութիւնը հաստատուիլին զերպահանջութիւնը ուրացաւ եւ զգայական վիճակները, (զորս «հաւատք» կոչեց) ու բարոյական գործերը (զորս «կեանք» կոչեց) ամէնէն վեր դրաւ՝ արեւմտեան քաղաքակրթութիւնը սկսաւ քալել յարակալմ օրէն (պարագայեալ կերպով) դէպի կազմալուծում, զէպի անհատապաշտութիւն եւ անբարոյութիւն։

Փողովի ընթացքին սրբախալի էր տեսնել նաեւ որ մինչև իսկ ամէնէն ճախակողմեանները՝ բոլորայն կամ բացառաբար կերպով ինքզինքնին կը պայտին բոնուած՝ Եկեղեցւոյ եւ Աւանդութեան մասին հին դատական ուղիղ ստուգումէն։ Հոյերը՝ ամէն կողմէն՝ միշտ գէպի սպազախտութիւն կը փչէին։ Վիճարանութիւնները խօսուած նիւթերուն շուրջ, որ Համաժողովին ամէնէն հետաքրքրական եւ շահեկան մասերն էին անչուշա, եւ սրանց ընթացքին բանիցս խօսք տաինք, որքան ալ կը ցցէին երբեմն մտայնութեանց եւ սպասարհայեացքներուն տարբերութիւնները, սրանք խորունկ հոսներու միաց կը հանդէպէին, այնուհանդեպ բոլորովին զգալի

էր՝ որ ճամբաները սկսած էին հետաւոր նոյն եւ մէկ կէտի մ'ուղղութիւնը առնել: Եկեղեցւոյ եղակահոյ մաքրարէութեան մասին գրեթէ ընդհանուր համաձայնութիւնը յոյժ յատկանշական էր: Աւելորդ չըլլայ թերեւս յիշել նաեւ՝ որ մեր Միաբնակ Ռեզոլուցիոնի շնորհիւ յայտարարուած մասնաւորապէս ուշադրաւ նկատուեցաւ թէ՛ հրապարակային եւ թէ՛ ասանձին արտայայտութեանց մէջ, իբրեւ Աւանդութեան հաւատարմութիւնը արգի մտածողութեան ձեւերուն մէջէն ցուցնելու եղանակ մը, եւ տեսակցութեանց ընթացքին գրեթէ անհակոտակ ընդունուեցաւ այն տեսակէտը՝ թէ Կաթողիկ կամ ոչ-Կաթողիկ ներկայ աստուածաբանութեան ուղղութեան մէջ շատ զօրաւոր հոսանք մը դառնալ սկսած է Միաբնակութիւնը — առանց բառին ընդունելութեան, ի հարկէ:

Երկար կ'ըլլայ բնականաբար անդրադառնալ ուշադրութեան աւարկայ դարձած ամէն խնջիւրննու: Մի քանի բառով, սակայն, պէտք է ըսենք ինչ որ լսինք մեր Եկեղեցւոյ մասին:

***

Ըսինք թէ պիտի չազնարկէինք Հայ Եկեղեցւոյ պատմութեան եւ անոր կազմութեան, վստահ ըլլալով որ ներկաները յստձ կամ կարգացած կ'ըլլան անոր մասին բարձրորէն նախապաշարեալ տեսակէտներ: Թուցիկ ազնարկով մը ներկայացուցինք ներքին ինքնօրինութիւնը զոր ունէր Հայ Եկեղեցին թուրքերու եւ Ռուսներու ներքեւ: 1860էն սկսեալ այդ եկեղեցական ինքնօրինութեան՝ աշխարհական — ազգային հանդամանք մ'առնելը: Մեծ Պատերազմէն շուրջ Երեսուն տարի անց՝ սկսած ազգայնական արթնութիւնը, որուն ազդեցութեան տակ Հայ կղերը նուիրուեցաւ աւելի ազգային պատմութեան եւ բանասիրութեան ուսումնասիրութեան եւ կորսնցուցիչ հետաքրքրութիւնը իր բուն կոչումին պատկանող նիւթերուն, աստուածաբանական ուսմանց վերաբերմամբ: Վրայ գալը Մեծ Պատերազմին, զաղթականութիւնը եւ տենդոս կեանքը մինչեւ 1921-22ի նոր «եւթ»ը, թուրքիայէն եւ Կիլիկիայէն, եւ յեղափոխութիւնը Հայաստանի մէջ:

Ապա տալինք 22էն ետք Եկեղեցւոյ համար ստեղծուած կացութեան պատկերը, եւ Սփիւսքի նկարագիրը: Հին սերունդը՝ որուն ժԹ՝ դարու եւրոպական թոյներէ շատ չզարակուած մասը ունի ազգային բարեպաշտութիւն մը, եւ նոր սերունդը՝ որ ազգասէր է, բայց մեծ մասամբ զուրկ բարեպաշտութենէ, ընդունելով հանդերձ թէ Եկեղեցին ազգային մշակոյթին մայրը եղած է:

Յետոյ նկարագրեցինք այն՝ զոր Եկեղեցին կը ջանայ ընել այս կացութեան հանդէպ: Էջմիածին եւ իր

վիճակը: Եկեղեցւոյ բարեկարգութեան շուրջ հետաքրքրութիւնը: Նուիրակներու միջոցաւ կազմակերպումի ջանքերը: Կոնդակները: Աստուածաշունչի տարեկարձը, եւ այլն: Երուսաղէմ նւ իր «Աստուածաբանական վարժարանը», «Սիոն» թերթը, իր հովուական գործունէութիւնը եւ հրատարակութիւնները: Ապա Անթիլիան, Կաթողիկոսարանը, Ժառանգաւորաց վարժարանը, Չորս թեմերը եւ հրատարակութիւնները: Կ. Պոլիս եւ եկեղեցական տեսակէտէ անոր մեկուսացեալ վիճակը: Եւ վերջապէս շատ արագ ակնարկ մը՝ Սփիւսքի դանազան թեմերուն վրայ:

Համաժողովը փակուեցաւ ատենապետին ամփոփումով:

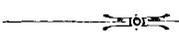
***

Մեր մասնակցութիւնը այս ժողովին շահեկան եղաւ անով մանաւանդ՝ որ հետաքրքրական զէմքերու հանդիպեցանք եւ անոնց ծանօթացանք: Հանդիպեցանք, զոր օրինակ, մալապարցի հնդիկ ուղղափառ ուսանողի մը (միաբնակ ասորի), որ Անդլիա կ'ուսանէր, եւ որ Հընդկաստան վերադառնալով ուսուցչական եւ առաքելական գործ պիտի ընէր: Այս համակրելի երիտասարդը, ըսաւ որ Անդլիա դառնաւ միջոցին մեր Եկեղեցիէն կը հաղորդուէր քանի որ կը պատկանէր մեղի դաւանակից եւ հաղորդակից Եկեղեցիի մը: Շատ ուրախ եղանք՝ իսկուով այս երիտասարդ կրօնաւորին՝ իր Եկեղեցւոյն ուսուցման մասին: Հանդիպեցանք Ռուսմանացի երիտասարդ օրիորդի մը, որ Քէյպթի համալսարանին մէջ բնական գիտութեանց մադիստրոնութեան տիտղոսն առնել վերջ՝ մտքով առաջնորդուած էր Քրիստոսաբանական ինդուիստի եւ յատուկ սերտումէ ետք ինն հարիւր երեսնաց թէլ մը զրելով՝ արժանացած էր Դոկտոր Իմաստասիրութեան տիտղոսին: Իր թէլին մէջ Ղեկունդիոս Բիւղանդացիին ճամբով՝ շատ մօտեցած էր մեր ուղղափառութեան: Հանդիպեցանք Ամերիկացի մը՝ որ անցեալ աշնան Ռուսիա դառնաւ ըլլալով՝ շատ շահեկան եւ աւարկայական տեղեկութիւններ տուաւ Ռուսիոյ կացութեան մասին: Հանդիպեցանք Անդլիացի Համ-Կաթողիկ քահանայի մը, որուն Հայոց մասին ունեցած ճշգրիտ ծանօթութիւնները մեզ զարմուցին:

Վերջապէս՝ մարդ մը իր կացութիւնը եւ զերբը լաւ հասկնալու համար՝ պէտք է ուրիշներուն կացութեան ծանօթանայ: Այդպէս եղաւ մեր փորձասութիւնը:

Ընկերակցութիւնը, յառաջիկայ տարի իր Համաժողովը պիտի գումարէ Շուէտի մէջ:

ՏԻՐԱՆ ՎՐԴ. Ն.

ՀԱՌՑ-ՊԱՏԱՍԻԱՆԻ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍԻ ՄԱՍԻՆ

Հարցում, Պ. Ա. ի կողմէ, Բարից:— «Կարելի՞ է նրն- ջեցեալները իրարմէ բաժնել եւ այնպէս յիշատակու- թեան արժանացնել, արդեօք ասիկա ննջեցեալները զա- ասկարգերու բաժնել չէ՞»:

Պատասխան.— Հանդատեանը մասնաւոր աղօթք մըն է որ կը կատարուի ննջեցեալներու հոգիներուն համար: Ինչպէս որ կ'աղօթենք ողջերու համար, նոյնպէս կ'ա- ղօթենք մեռելներու համար, հաստատ հաւատարմով որ անոնք կ'ապրին երկինքի մէջ, եւ պէտք ունին Աստու- ծոյ ողորմութեան:

Մեռածներու հոգիներուն համար աղօթքի խնդիրը ընդարձակ խնդիր մըն է, եւ մարդկային հոգիի նկա- րագրին, Աստուծոյ բնութեան, երկինքի ինչութեան հիմնական խնդիրներուն հետ շատ սերտ կերպով կապ- ուած է: Աւ այժմ այդ խնդիրները մէկ կողմ թողլով՝ պէտք է ըսենք՝ թէ ոեւէ ձեռով ցոյցի հանդամանք չու- նի հոգեհանգստեան պաշտամունքը: Մինչեւ իսկ կրնանք ըսել թէ զլիաւորապէս յարգանքի եւ սիրոյ սերտացա- րութիւն մ'անդամ չէ այն, այնպէս՝ ինչպէս կ'ըմբռ- նուի անիկա երբեմն ոմանց կողմէ: Անշուշտ մարդ կ'ա- ղօթէ այն հոգիներուն համար՝ զորս կը սիրէ եւ կը յար- զէ. բայց այդ յարգանքն ու սէրը ասիքն են միայն հո- գեհանգիստի կատարման, եւ ոչ թէ անոր նպատակը:

Մարդ կրնայ ննջեցեալներու համար աղօթել թէ՛ ատանձինն, իր սննեակին մէջ, եւ թէ Եկեղեցիին մէջ: Բայց ինչպէս ամէն դորձ՝ նոյնպէս աղօթքը երբ եկե- ղեցւոյ հաւաքակառ, մարմնին կողմէ կատարուի, եւ մա- նաւանդ երբ կատարուի Ս. Պատարապի մատուցմամբ՝ անոր արժէքը մեծապէս կը բարձրանայ: Աստուծոյ ա- լելի լսելի կ'ըլլայ: Ասիկա աստուածաբանօրէն հաստա- տուն ուսուցում մըն է:

Այդ պատճառաւ Եկեղեցւոյ կանոն է որ հաւատաց- եալները մասնաւոր ազօթ քնիք խնդրեն իրենց ննջեցեալ- ներուն համար, գիտնալով հանդերձ թէ արդէն Եկեղե- ցին ընդհանուրիս համար միշտ կ'աղօթէ քանի որ յայտ- նի է թէ ընդհանուրին մէջ կայ եւ մասնաւորը:

***

Սակայն պէտք է գիտնալ թէ խնդրանք ընող մը պէտք է գործով ապացուցանէ թէ իր խնդրանքին կա- բուրութիւն կ'ընծայէ նախ ինքը: Երբ մեծ անձնաւո- րութենէ մը բան մը խնդրենք, կամ երբ անկէ շնորհ մ'ընդունելու համար դիմենք, առհասարակ մեր կարո- ղութեան չափով նուէր մը կ'ընենք անոր: Անշուշտ այդ

նուէրը ընելու պարտաւոր չենք՝ եթէ իրաւունք մըն է որ կը պահանջենք: Բայց երբ շնորհ մըն է լոկ մեր խնդ- րածը՝ պէտք է մեր արամաղբութեան իրրեւ փաստ՝ ը- նենք մեր նուէրը: Ասով ցուցուցած կ'ըլլանք թէ մե նը ալ դիտենք զոհողութիւն ընել:

Նոյնն է պարտաւոր աղօթքի համար: Երբ եկեղե- ցին աղօթք խնդրենք՝ պէտք է նուէր մ'ընենք անու՝ նախ՝ որպէսզի Եկեղեցին շարունակէ ապրիլ եւ իր ա- ղօթողի դերը կատարել, եւ երկրորդ՝ որպէսզի Աստու- ծոյ յայտնած ըլլանք՝ թէ դիտենք զոհողութիւն մ'ընել մեզի համար թանկագին եղող շնորհ մը ստանալու հա- մար:

Արդ՝ առանց Եկեղեցւոյ մասնաւոր նուէր մը տա- լու՝ կարելի չէ մասնաւոր աղօթք խնդրել իրմէ. բայց ի այն պարագայէն՝ երբ խնդրողը կարելիութիւն չունի այդ նուէրը տալու, եւ իր դիտաւորութեամբը կը լեցնէ նրաթական նուէրի պակասը: Ասկէ զատ՝ առանց զոհու- ցութեան եղած աղօթք մը իր արժէքը կը կորսնցնէ: Այն որ խնդրել դիտէ՝ պէտք է նաեւ տալ զիտոնայ: Տարա- այդ գործը՝ հոգեկան մեծ կրթութիւն մըն է քրիստոնե- ւային համար:

Անշուշտ երբեմն Եկեղեցին իր մշակներուն համար կատարած աղօթքներուն նուէր չի ստանար յիսան դի մե- ռելին տէրը Եկեղեցին ինք ըլլալով՝ իմաստ մը չունի նուէրի դուժար մը տեսրակին մէկ երեսէն հանել միւս երեսը դրել, եւ յետոյ ալ նոյն երեսէն դարձեալ առաջին երեսը փոխադրել:

****

Պէտք է գիտնալ նաեւ որ եկեղեցակառն պաշտամանց հանդիսաւորութիւնը ոեւէ բան չաւելցնել ինքնին ա- ղօթքին վրայ: Շուքով կամ առանց շուքի, հանդիսաւոր կամ անհանդէս՝ աղօթքը նոյն արժէքը ունի Աստուծոյ եւ Եկեղեցւոյ աչքին, հոգեհանգիստ ըլլայ ան, կամ մկրտութիւն, կամ ոեւէ բան: Կարեւորն այն է որ մար- դիկ իրենց համար հնարաւոր եղած զոհողութիւնն ը- նեն: Անշուք կերպով կատարուած աղօթք մը՝ զայն ը- նել տուողին հոգեկան հարստութեամբը արդէն փաստ- ւորապէս զարգարուած է: Իսկ այն, որ կրնայ զոհու- ցութիւն ընել եւ չընել՝ անոր աղօթքը ներքնապէս ալ զարդարանքէ զուրկ է:

****

Գարով գործնական կարգ մ'ուրիշ կէտերու՝ պէտք է ըսենք թէ ոեւէ մէկէն ոեւէ ատեն խնդրուած հոգե- հանգստեան պաշտօն մը Եկեղեցին կը կատարէ, պայ- մանաւ որ անիկա իր՝ այսինքն Եկեղեցիին՝ կանոննե- րուն չհակասէ:

Այսպէս՝ իւրաքանչիւր պատարապի մէջ միայն մէկ մասնաւոր հոգեհանգիստ կը կատարուի: Բայց այդ հոգե-

Հանդիստին մէջ մէկէ աւելի անձեր կրնան յիշուիլ, կը բաւէ որ յանուանէ յիշատակուին անոնք: Նոյն պատարագի ատեն մէկէ աւելի մասնաւոր հոգեհանդիստներ կատարելը անիմաստ է եւ հակառակ է քրիստոնէական ըմբռնումին. բաց ի այն պարագային՝ երբ հանգուցեալը Եկեղեցւոյ պէտ մըն է, եւ անոր հանգստեանը կատարելու ժամանակը ուրիշ է պատարագի ընթացքին (այսինքն՝ «Եւս առաւել»էն առաջ):

Բայց «Օրհնեալք եղերուք» ըսուելէն ետք երբ պատարագը վերջացած է՝ եւ հաւատացեալ մը հանդատեան աղօթք կը խնդրէ, կարելի է անշուշտ ընել զայն, ինչպէս կարելի է ընել ոեւէ ատեն, պայմանաւ որ ի հարկէ գործնական դժուարութիւններ չըլլան: Այս կերպով կատարուած հանդատեանը իրապէս պատարագի մաս չի կազմեր, եւ սովորական օրերու կատարուած հանգստեանին պէս է:

Եւ ինչպէս որ շարաթ օրը մէկու մը համար, եւ կիրակի օրը ուրիշի մը համար հանգստեան կատարելով Եկեղեցին դանձր դասակարգելու բաժնած չըլլար, այնպէս ալ իրարմէ աւելի նուազ ժամանակով բաժնուած աղօթքներ ընելով Եկեղեցին այդ աղօթքներուն աւարկանները դասակարգի բաժնած չըլլար: Ինչպէս որ տեղի միջոցի փոփոխութեամբ հոգեհանդիստի կրկնումը, տարբեր անձերու կամ նոյն անձերու համար, բանաւոր է (ինչպէս կ'ընենք գերեզմանոցներու մէջ), նոյնպէս ժամանակի փոփոխութեամբ հոգեհանդիստի կրկնութիւնը տարբեր անձերու կամ նոյն անձերու համար բուրովին բանաւոր է: Արդէն երբ զատ է աղօթքը՝ նընջեցեալին բարեկամները միայն ներկայ կ'ըլլան անոր եւ անոնք միայն կ'աղօթեն: Իսկ երբ միասին է՝ Եկեղեցւոյ մէջ ներկայ եղողները բոլոր յիշատակուողներուն համար միաժամանակ կ'աղօթեն: Այնպէս որ իրապէս շատ մ'անձերու միասին մասնաւոր յիշատակումը աւելի արդիւնաւոր աղօթք մըն է: Հոգեհանգստեան տէրերուն փառաբար իրենց նընջեցեալը առանձին յիշատակել տալու՝ ընաւ արդարացում մը չունի: Կարեւորը յանուանէ յիշատակութիւնն է:

****

Վերջապէս պէտք է յամենայն դէպս մտոցուի՝ որ հոգեհանդիստը Աստուծոյ ուղղիպ աղօթք մըն է որպէսզի ննջեցեալին մեղքերը քաւուի եւ անոր հոգին յուսաւորուի: Հոգեհանդիստը յարգամբի ցոյց մը չէ բնաւ երբեք:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԿԵԱՆՔԷՆ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ Ս. ԷԶՄԻԱՄՆԻ

Կաթողիկոսական ընտրութեան մասին Համաձայն ի Լոնտոն ստացուած նամակի մը, Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան Բարձրաշնորհ Տեղապահը, Տ. Գէորգ Սրբազան Արքեպիսկոպոս, գլխումներ կատարած է եւ կը ջանայ Հայաստանի կառավարութեան մօտ՝ կաթողիկոսական ընտրութեան համար արտօնութիւն եւ զիրութիւններ ստանալ, եւ զօրաւոր յոյս կը յայտնէ թէ մօտ ատենէն յաջողութիւն ձեռք պիտի ձգէ, զիտնարով որ զաղութներու Հայութիւնը անհամբեր կը սպասէ Հայոց Հայրապետի ընտրութեան: Այս մտքով նամակ մ'ալ ստացուած է Հիւսիսային Ամերիկայի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոսին կողմէ, ինչպէս տեղեկագրուած է «Ապագայ»-ի մէջ:

Կը յանձնք նաեւ թէ Գերշնորհ Տ. Մեսրոպ Արքեպիսկոպոս Մալիստոս Երեւան կը գտնուի, եւ իր մտաւորական աշխատութեանց կը պարտով — համաձայն դարձեալ ի Լոնտոն ստացուած անձնական ուրիշ նամակի մը:

ԵՐՕՆԻԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Յունիս 11ի Քոնստանդուսթայա Փրատան կը պարզէ այն միջոցները զորս կառավարութիւնը ձեռք կ'առնէ պայքարելու համար կրօնական շարժման դէմ որ կը ծաւալի մասնաւորապէս երիտասարդութեան մէջ: Ի միջի այլոց, Սորհ. Հայաստանի մէջ իշխանութիւնները կը գտնուատին որ կրօնական տրարտութեանց կը հետեւին ոչ միայն գաղտնակները, այլ եւ «պիտոններ»ն եւ կոմսոմոյները: Երիտասարդութեան մէջ հաւատքին ամբապնդման այս երեւոյթը կը բացատրուի — ըստ իշխանութեանց կարծիքին — «այն իրողութեամբ որ եկեղեցականները հիմայ կարմիր կը գարնեն»: Եկեղեցւոյ սպասարկուները «ամէն միջոց կը գտնեն պատամունքին մէջ մտցնելու սովիկթական դրութեան գուլեստը»:

Այս նոր քաֆթիքը կը թուի թէ սրու չափով կը պաշտպանէ կղերականութիւնը ներքին գործոց գործադարութեան հանդէպ: Կոմսոմոյի կոմիտէները — ինչպէս եւ կուսակցութեան կոմիտէները — անցոր կը մընան այս «ճարպիկ ուղմախարութեան» ասջեւ եւ ոչ մէկ միջոց չեն գտներ անոր փոխադարձելու, կ'ըսէ նոյն թերթը: («Ապագայ»)

Հայ-կաթնային Գերերջ. Պատրիարք-Կրդ. ը

կը շնորհաւորէ Երուսաղէմի Սրբազ. Պատրիարքը
Երուսաղէմի Սրբազան Պատրիարքին Ամենապատիւ
Տ. Մեսրոպ Սրբազան Արքեպիսկոպոսի ընտրութեան
առթիւ Հայ-Կաթնային Կաթը.-Պատրիարքը, Գերերջ.
Գրիգոր Պետրոս ԺԵ (Աղաճանեան) շնորհաւորութեան
գիր մ'ուղղած է նորընտիր Պատրիարքին, որով սրա-
պիսի կը շնորհաւորէ նորին Ամենապատուութիւնը Պատ-
րիարքական աթոռ բարձրանալուն առթիւ. եւ մաղ-
թանքներ կ'ընէ «ի բարգաւաճումն. կարեւոր կեդրոննե-
րու եւ ի սրբածանս Հայ Ազգին»:

Երուսաղէմի Սրբազան Պատրիարքը պատասխանած
է այս շնորհաւորականին նոյնքան ջերմ եւ սիրալիր նա-
մակով մը:

ԱԹՈՌ Ս. ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

Սրբազան Պատրիարքի վերադարձը

Գրած էինք՝ թէ Երուսաղէմի Ամենապատիւ Սրբա-
զան Պատրիարքը Լիբանան մեկնած էր՝ Անթիլիասի Կա-
թողիկոսարանին ամբարնոցը ի Պիքֆայա, կաղաւրումի
համար՝ ըստ բժշկական հրահանգի: Յուլիս 17ին վերա-
դարձած է Սրբազան Պատրիարքը Երուսաղէմ:

Նոր ձեռնադրութիւն կուսակրօն փահանակերու
Յուլիս 23ին Երուսաղէմի Ս. Յակոբեանց Մայր Ծա-
ճարին մէջ կատարուած է ձեռնադրութիւնը ի կուսա-
կրօն քահանայութիւն՝ վեց սարկաւազներու եւ մէկ ա-
մուսնացեալ ընծայացուի, Ամենապատիւ Սրբազան
Պատրիարք Հօր կողմէ:

- Նորընծաներն են —
- Հոգ. Տ. Կոմիտաս Սիրունեան (կաթնային Կարապետ)
- « Տ. Գրիգոր Ոսկանեան (կաթնային Ժիրայր)
- « Տ. Զաւէն Տէրունեան (կաթնային Վարդգէս)
- « Տ. Բաբգէն Ազատեան (կաթնային Յովսէփ)
- « Տ. Յակոբ Վարդանեան (կաթնային Աւետու)
- « Տ. Թորգոմ Մանուկեան (կաթնային Աւետիփ)

Այս վեց երիտասարդ հոգեւորականներուն դասա-
կից էին նաեւ ուրիշ երկու սարկաւազներ, Տր. Վահան
Նրկ. Յակոբեան, եւ Տրց. Արմէն Սրկ. Վարժապետեան.
Հաւասարապէս զարգացեալ, բարեբարոյ եւ եկեղեցու-
նուէր երիտասարդներ, որոնք մեզի անհասկնալի պատ-
ճառներով եւ մնացած են: Ասոնցմէ առաջինը չորս տա-
րի առաջ Նիւ Եորքէն եկած էր Երուսաղէմի մէջ ուսա-
նելու եւ ապա վերադառնալու Ամերիկա, հոն աշխատե-
լու համար:

Ձեռնադրուած վեցը՝ միւս երկուքին հետ միասին՝
այս տարուան ըրջանաւարտներն էին Երուսաղէմի Ժա-
ռանգաւորաց Ընծայարանին, որուն եռամեայ ըրջանը
բոլորած են, կանխաւ աւարտելէ ետք՝ հնգամեայ ըր-

ջանը Ժառանգաւորաց Վարժարանին, որ երկրորդական
վարժարան մըն է, Համալսարան մուտքի քննութեան
պատրաստող վարժարաններու աստիճանակից (ըստ
անգլիական դրութեան):

Ձեռնադրութենէն ետք նորընծաները առանձնացած
են Ս. Թորոսի մատուռը, որ իբրեւ Ձեռնադրաց Մատե-
նադարան եւս կը ծառայէ, հոն իրենց քառասորեայ
պահեստը վերջինը անցընելու համար: Իրենց «վարժա-
պետ» կարգուած է, իրենց հոգեւոր ուղղութիւն տալու
եւ քահանայութեան ծխական մասին վարժութիւնները
կատարել տալու համար, Հոգ. Տ. Տիրայր Վրդ. Տէր-
վիչեան, որ նաեւ խարտաւիչակ եղած է ձեռնադրութեան
ատեն:

Ձեռնադրուողներուն մեծ մասին ծնողները կ'սմ
ազգականները Երուսաղէմ եկած են զանազան վայրերէ,
իրենց զաւակներուն նուիրման սրտաշոյզ արարողու-
թեան ներկայ ըլլալու համար:

Նոր կուսակրօն քահանաներուն հետ միասին ձեռ-
նադրուած է նաեւ Տրց. Բարդէն Գասարճեան, անցեալ
տարի Բարիլէն ուսման եւ վարժութեանց համար Երու-
սաղէմ զրկուած ընծայացուն, որ վերածայնուած է Տ.
Պետրոս Քահանայ, ի յիշատակ Եկեղեցույս Վարչու-
թեան Ատենապետ Պր. Պօղոս Էսմէրեանի հօրը՝ անոր ա-
նունը ստանալով:

Այս ձեռնադրութեանց առթիւ արեղայութեան վե-
զար ստացած է նաեւ Հալէպի վաստակաւոր քահանանե-
րէն Տ. Յովհաննէս Հայր Էթմէքճեան, որ բազում տարի-
ներէ ի վեր այրի մնացած էր, եւ վերջերս Երուսաղէմ ե-
կած է Ս. Յակոբեանց Մխարանութեան անդամակցած
էր, իր կեանքին մնացեալ մասը Սուրբ Աթոռայ ծառա-
յութեան մէջ ժամապաշտութեամբ եւ ուրիշ հանդատա-
ւէտ գործերով անցընելու համար:

Կաթոթներ, որ վեց կուսակրօն եւ մէկ ամուսնա-
ցեալ եօթը քահանաները, զորս կը ճանչնանք եւ որոնք
իրենց կոչումին բարձրութեան համապատասխան հո-
գեւոր արժանիքներով եւ մտաւոր պատրաստութեամբ
օժտուած երիտասարդներ են, այս կերպ կամ այն կերպ
Հայ Եկեղեցիին եւ անոր ժողովուրդին սպասարկութեան
մէջ կարենան յառաջանալ եւ իրենց աստուածահաճոյ
գործերով իրենց աշխատանքն եւ կեանքը պողա-
բերեն:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ԹԵՄ

Իրանի մէջ եկեղեցական դպրոց

Հայր Թէոփոս Ծ. Վրդ. Նոր Զուգայի Ս. Ամե-
նափրկչեան վանքին մէջ բացած էր հոգեւոր դպրոց,
Իրանա-Հնդկաստանի թեմին տալու համար կրթուած
ու դաստիարակուած քահանաներ:

Հ. Թէոդորոս Ծ. Վ. արդարեւ այս նպատակով տարիներ առաջ եկած էր Ամերիկայէն Նոր Զուգա Իրանի կառավարութեան թոյլտուութիւնը ստացած էր, ինչպէս Նոյն ժամանակ համար վարչական մարմին ընտրած եւ ճշմարտութիւնը կազմած էր: 1937ին Նոյն ժամանակ շուրջ հաւաքուեցան Չարմահայ եւ Փէրիէ դաւաճներէն 45-50 տարեկան անձեր, միայն ամսուան չափ սորվեցան հայ լեզուի, կրօնի եւ պատմութեան դասեր եւ յիշեալ դաւաճներուն մէջ քահանայ չլուսուելուն համար, թաւրիղի մէջ Ատրպատականի թեմի առաջնորդ Տ. Ներսէս Արքեպիսկոպոս Մելիքեթեանի կողմէ քահանայ ձեռնադրուելով զրկուեցան իրենց զիւզերը պաշտօնավարելու համար:

1938ի սկիզբէն մինչեւ այժմ Նոր Զուգայի Նոյն ժամանակ շուրջ փակ է եւ Հ. Թէոդորոս այժմեղ կը մնայ որպէս Ս. Ամերիկայի լեզուի միւս միւս:

Անցեալ տարի սեպտեմբերին երբ Ատրպատականի թեմի առաջնորդը ժամանեց Նոր Զուգա, երեք զիւզացի տիրացուներ ձեռնադրեց Նոր Զուգայէն:

(«Ձարթօն»)

ՍՄԵՐԻԿԱՅԻ ԹԵՄ

Եկեղեցատէր Տիկիւնացի Միւսթիւն

Յունիս 2ին, Նիւ Եորքի Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցոյ ծախին պատկանող շարք մը տիկիւններ հաւաքուելով Եկեղեցիին մէջ, կազմած են Եկեղեցատէր Տիկիւնացի Միւսթիւն մը, եթէ անդամներէ բաղկացեալ: Ապա Միւսթիւնի զիւանը ընտրուելով զիմում կ'ըստ է Առաջնորդ Սրբազան Զօր, Տ. Գարեգին Սրբազան Արքեպիսկոպոսին, խնդրելով որ վաւերացնէ Նորքնաիր Միւսթիւնի կազմը: Առաջնորդ Սրբազանը օրհնութեան զրով մը վաւերացուցած եւ հաստատած է Միւսթիւնի կազմութիւնը:

Նիւ Եորքի մէջ Հայ դպրոց

Նիւ Եորքի վերոյիշեալ Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցին, որուն ծխառէրն է Արժ. Տ. Ընձակ Ա. Քհնյ. Գաղանձեան, ունի ծխական դպրոց մը, միաթուռն աշակերտներով, որուն ուսուցչուհին է Տիկ. Մ. Պօճառարեան: Յունիս 22ին այս դպրոցին ամառը ձիւ հանդէսը տեղի ունեցած է, Տէր Զօր նախագահութեամբ: Հանդէսին նկատարութիւնը կը ցուցնէ՝ թէ տարուան ընթացքին արդիւնաւոր գործ կատարուած է դպրոցին մէջ, որ բացուած է 1933էն ի վեր:

ՌՈՒՄԱՆՈՅ ԹԵՄ

Ռումանիոյ Պատրիարքին գահակալութիւնը Յունիս 6ին Պուրթլէշի արքայական պալատին մէջ տեղի ունեցած է Ռումանական Եկեղեցոյ Պատրիարքին Ամենապատու Նիկողիմի զահակալութեան փառաւոր հանդէսը, որուն, ի շարս պետական եւ կրօնական բարձրատիճան անձնաւորութեանց՝ ներկայ կ'ըստ է նաեւ Ռումանիոյ Հայոց Առաջնորդը Տ. Յուսիկ Սրբ. Արքեպիսկոպոս:

ՄԵՐ ՎԻՃԱԿԵՆ ՆԵՐՍ

ԲԱՐԻՁԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՐ

Գանձաւ ծանուցուածին համաձայն յունիս 27ին զամարուեցաւ Եկեղեցոյ Ընկերակցութեան Ընդհանուր Ժողովը 31 ներկայ եւ 11 ներկայացեալ անդամներով: Նախագահին աղօթքով ժողովը բացուելէ եւ ձեւակերպութիւնները կատարուելէ ետք՝ կարգացուեցաւ վարչութեան տեղեկապիւրը 1938 տարւոյ զործունէութեան մասին, թէ հաշուական եւ թէ վարչական: Ժողովը քուէարկեց համարատուութեան վաւերացումը: Այս վաւերացումէն յետոյ Փոխանորդ Հայր Սուրբը առաջին անգամ Ընդհանուր Ժողովի նախագահելուն առթիւ ողջունեց Ժողովն ու ժողովականները, իր սերտութիւնը յայտնեց Եկեղեցոյ մասին իրենց շահագրգիռութեան համար, եւ յանձնարարեց որ իւրաքանչիւր անգամ բաւական չտեսելով իր անձին հետաքրքրութիւնը Եկեղեցոյ զործերով, ջանայ նաեւ սերիւնները հետաքրքրել եւ քրիստոնէական կրօնի եւ աղբիւն սիրով ուրիշներն ալ կ'աղբիւ մեր Սուրբ Եկեղեցիին, նոր զործն անդամներ արձանագրելով: Ասիկ վերջ մի քանի անդամներու կողմէ հարցումներ եւ հարցադրուումներ կ'ըստ է, Եկեղեցոյ կողմէ Քրիստոնէականի դպրոց մը բանալու, անդամաւճարները աւելցնելու կամ պակսեցնելու, ժողովուրդին մէջ տարածուած կարգ մը շրջաններու առաջին անհետ, եւն. խնդիրներու շուրջ, եւ ժողովը փակուեցաւ մինչեւ յառաջիկայ տարի:

ՓՈՒՆԱՆՈՐԻՒՆ ԲԱՑԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ Ի ԼՈՒՏՈՆ ԵՒ Ի ՊՐԻԻՔՍԷԼ

Փոխանորդ Հայր Սուրբը յունիս 28ին Տ. Զլոն Վրդ. Ին հետ մեկնեցաւ Լոնտոն՝ եւ յաջորդ օր հոն հասնելով՝ զնայ Հոժդոն: Ութ օր Անկլո-Որթոտոքս Համա-ժողովին մասնակցելէ ետք՝ երկու վարդապետները դարձան Լոնտոն, ուր մնացին շաբաթ մը, այցելու-

Թիւններ տալով տեղւոյն ազգայիններէն ուժանց : Առաջին առթիւ միտքարուածեան այցելութիւն մը տուին նորոզ հանդուցեալ Արժ. Տ. Մերուժաճ Բհնյ. Խորսովեանի սլաւոր Երէջկինջ և իրենց ցար յայտնեցին անոր՝ Եկեղեցւոյ եւ իր տան կրած կորուստին համար : Յուլիս 9ին Կիրակի օր պաշտամունք կատարեցին Եկեղեցին, ուր Փոխանորդը Տ. Տիրան Վրդ. պատարագեց եւ Տ. Զգօն Վրդ. քարոզեց :

Մասնաւոր հոգեհանդիստ կատարուեցաւ Աղամեան ընտանիքի ննջեցելոց եւ անոնց նորոզ հանդուցելոյն հոյրներուն համար :

Յուլիս 13ին երկու վարդապետները մեկնեցան Լոնտոնէն, Փոխանորդը զէպի Պրիւքսէլ, եւ Տ. Զգօն Վրդ. զէպի Բարիլ : Առաջինը Պրիւքսէլի մէջ հաճոյքն ունեցաւ տեսակցութիւն մ'ունենալու Պր. Վ. Խորասանձեանի հետ, Մարտէյի Եկեղեցւոյն երեսիլի բարերարը : Այցելեց նաև Պրիւքսէլի Հայ Ակումբը, ուր տեսակցեցաւ Գաղութային Վարչութեան անդամներուն եւ ուրիշ պատուական ազգայնոց հետ :

Կանխաւ որոշուածին համաձայն՝ մտածեց Պրիւքսէլի մէջ կազմել Եկեղեցական Հոգարարձութիւն մը : Բայց որովհետեւ շատ կարճ պիտի կրնար մնալ քաղաքին մէջ, յետաձգեց այդ դործը :

Ապա յուլիս 19ին Դշ. երեկոյ մեկնեցաւ Անյիբրս, կատարելու համար ամուսնութեան պսակը Մեծ. Տէր եւ Տիկ. Հրանտ Խաչիկովի որդւոյն Բրիտապոլիսի եւ Մեծ. Տէր եւ Տիկին Միհրան Իփէքճեանի դստեր Մատըլէնի, պսակի ատեն իրեն հետ միասին ունենալով Արժ. Տէր Լեւոն Բհնյ. Ասլանեանը, որ Եկեղեցւոյ բարասպանին հետ Անյիբրս եկած էր նոյն նպատակով :

Պսակի այս հանդէսը զեղեցիկ առիթ մ'եղաւ տեղւոյն դադութիւն համար՝ հաւաքուելու նախ Եկեղեցւոյն մէջ և ապա կարեւոր մէկ մասով՝ հարսնիքի տան մէջ, ուր հարսնետէրերը հայկական չեղմ միջնուրտի մը մէջ փառաւոր ընդունելութիւն մ'ըրին հարսնուարներուն : Սոսուեցան զեղեցիկ բաժակաճատեր, եւ կարգացուեցան բաղմամբիւ շնորհաւորական հետադրներ հարսին եւ փեսային հայ եւ օտար բարեկամներէն :

Փոխանորդը նոյն օրն իսկ երեկոյեան մեկնեցաւ եւ հասաւ Բարիլ՝ իրեն ընկերակցողներուն հետ միասին :
ՎԱՐԳԱՎԱՌ

Վարդապետի տօնին Ս. Յովհ. Մկրտիչ Եկեղեցւոյ մէջ պատարագեց եւ նոյն օրը եւ յաջորդ Մեսեղոցի օրը քարոզեց Հղչ. Տ. Զգօն Վրդ. եւ օրուան տօնը պատշաճ կերպով փառաւորուեցաւ, բաւական բազմութեան մը ներկայութեան : Զգօն Վրդ. ամսուան 22ին շարաթ ա-

ւաւօտ մեկնեցաւ զէպի Լիւն անկէ քանի մ'օր ետք Մարտէյ անցնելու համար :

ԵՐԶԱՆԿԱՅԻՇԱՏԱԿ Տ. ՏՐԴԱՏ ՍՐԲ. ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ
ՀԱՄԱՐ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

Յուլիս 16ին Վարդապետի Կիրակին Արնուլլի Ս. Խաչ Եկեղեցւոյն մէջ՝ Կեսարացի ազգայիններու խնդրանքով կատարուած է հոգեհանդուցեան պաշտօն մը, եւ յատկապէս աղօթք եւ դոհոթիւն մատուցուած է Աստուծոյ՝ Կեսարիոյ երբեմնի մեծ Առաջնորդին հոգւոյն համար, որ երկար տարիներու արդիւնաբեր պաշտօնաժարութեամբ անջնջելի հետք մը թողած է իր ետին, հիմը դրած է Կեսարիոյ Ս. Կարապետի Վանքին Բարձրադոյն Վարժարանին, ուրիշ պատուական հայ մտաւորականներ ելած են : Տ. Աղդէ Հայրը խօսած է «Ոչ մեռայց այլ կեցից եւ պատմեցից զյորժս Աստուծոյ» քննարանով :

ՓԱՅԼՈՒՆ ՓՈՔՐԻԿ ԼԱՅՆԻ

Կուսէնովիչն Ստեփան Պարեան հայ պատանին, 13 տարեկան, իր դպրոցէն շքանաւարտ ելած է իր բոլոր ընկերներուն մէջ առաջնութիւն շահելով եւ պատուոյ քրքանակի սրժանանալով :

Անկիէնէն ժիրայր Բարերդեան պատանին ալ, 13 տարեկան, նոյն կերպով առաջնութեան պատիւը շահած է, եւ ինչ որ նշանակելի է՝ ժիրայր նաև հայ ազգային լուսմանց մէջ շատ յաւաքաղէմ եւ եւանդուն տղեկ մը եղած է :

Արնուլլի մէջ կանոնաւոր Եկեղեցի յաճախող եւ երկրցողութեանց ետանդով մասնակցող Պրիորդ Ալիս Մարտիրոսեան եւս «կատարեալ» յատկանշուած քննութիւն մ'անցուցած է :

Մեզի ուրախութիւնն է նշել՝ որ Փրանսահայ նոր սերունդին բողոքները իրենց երկու հայրենիքներուն ալ պատիւ բերելու ճամբուն մէջ են :

« Ս. ԳՐ. ԼՈՒՍԱՅՈՐԻԶԷ ԿԵԱՆՔԸ »

Այս վերնադրով զբոսիչներ ստացուած են Անթիլիասի Կիլիկիոյ Կաթողիկոսարանին կազմէ արդուած եւ հրատարակուած : Գինն է 1 Փր. 50 եւ կը ծախուի Եկեղեցին՝ կիրակի առաւօտները Բանկային մօտ, կամ Դիւանատան մէջ : Փոստով զրկուելու համար՝ 2 Փրանք :

Մեր Եկեղեցւոյ երկրորդ մեծ Լուսաւորչին կեանքին ծանօթանալ՝ ամէն հայ բրիտանիկ աւազ պարտականութիւնն է : Մէկ հատ մը զնեցէք այս զբոսիչէն եւ ձեր պաւակներուն կարգացէք զայն :

ՔԱՂՈՒԱԾ
ՓԱՐԻԶԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ
1938Ի ՏԵՂԵԿԱԳՐԷՆ

Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ Եկեղեցւոյ Հոգարարձու-
թեան կողմը եղած է 1938 եւ 1939 տարիներու համար
հետեւեալը. —

- Տիարք Յակոբ Գալլպեան, Ա. Ատեմապետ
- Ադուխոս Կէվրէկ, Բ. Ատեմապետ
- Կարապետ Խաչիկեան, Ատեմադպիր
- Երուանդ Պարկիրեան, Գանձապետ
- Որդիք Փուլնեան, անդամ
- Պօղոս Արսլանեան ,,
- Յակոբ Սարգեան ,,

Հոգեւորական պաշտօնեաներէ զտա՝ Եկեղեցւոյ կը
ծառայեն. Տիար Նշան Սերգոյեան, Դոզրապետ
,, Պօղոս Գուլումեան, Փոխ-Դոզրապետ
,, Արայ Պարթեւեան, Երգեհոնահար
,, Յակոբ Էփեմեանց, Լուսարար
,, Արամ Արամեանց, Լուսարարի օգնական
եւ Բարապան:

Եկեղեցւոյ կէս-պաշտօնեաներ են նաև վեց զգիր-
ներ (Կ. Կարխեան, Ա. Մինթանճեան, Յ. Ճորթեան,
Յ. Յակոբեան, Մ. Հապուեան, Մ. Աէակֆճեան) որոնք
կանոնաւորապէս կը յաճարեն Եկեղեցիի Կիրակի օրերը:
Դիւանատան պաշտօնեաներն են.

- Տիար Գառնիկ Բարուկապետ, Ընդհ. Բարասպար
- ,, Գուրգէն Եազրեան, Օղն. Բարասպար:

Վկայագիրներ եւ Դիմումներ

1928ին Եկեղեցիին ընդունած է 1226 դիմում, որ նա-
խորդ չորս տարիներու միջինին վրայ՝ 154ով աւելի է.
855 վկայագիրներ տուած է, որ նախորդ չորս տարի-
ներու միջինին վրայ 133ով աւելի է:

1928ի ընթացքին կատարուած է

Մկրտութիւն	167
Պսակ	111
Թաղում	140

Մկրտուողներէն՝ 88ը մանչ, 79ը աղջիկ:

Պակներէն 103 զոյք՝ կոյս ընդ կուսի. 8 զոյք՝
մէկ կողմէն միայն կոյս եւ միւսը աչքի:

Սառն ամուսնութիւն կնքող Հայերու թիւը՝ 17,
13ը այր, եւ 4ը կին: Այրերէն՝ 8ը Փրանսուհիի հետ,
3ը իտալուհիի հետ, 1ը հրէուհիի հետ, 1ը աւստրուհիի
հետ: Կիներէն 4ն ալ Փրանսացիներու հետ:

Ննջեցեալներէն 7ը այր, 65ը կին:

Ննջեցեալներէն չին ծախքերը Եկեղեցիին հոգացած է:

21	հոգի ննջած էն	30	տարիքէն առաջ.		
41	«	«	60	«	«
77	«	«	90	«	«
15	«	«	80	«	վերջ:

Մահերու պատճառ զլիսուոր երեք հիւանդութիւն-
ներն են. Սրտի 29 հոգի. Թոքի 27. Ուղեղի 20. մնացեալ-
ները ծերութիւն, կամ զանազան հիւանդութիւններ:

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
1938 ՏԱՐԻՈՅ ԸՆԹԱՅՔԻՆ

1. Բոլորածեւ ասեղնադորձութիւն մը, ոմն:
2. Կորբուրայ մը, ձեռագործ, Տիկին Կէօլչէնեանի կողմէ:
3. Զոյգ մը ձերմակ ծաղկաման, Պր. Յակոբ Պալ-
եանի կողմէ:
4. Սկիւն մը՝ արծաթ մագմայով, եւ չուրջաւ մը,
որոնք երբեմն Մալաթիոյ Եկեղեցւոյն պատկանած են:
Պր. Սաշատուրեանի կողմէ, Պ. Ե. Ասրնեանի ձեռամբ:
6. Զեռագործ երեք կտոր, Այնթապի ասեղնադոր-
միւսը սոկեհիւս, Օր. Ալլյանեանի կողմէ:
6. Զեռագործ մը, Տկն. Եղիսաբեթ Յակոբեանի
կողմէ:
7. Անձեռոց մը՝ սպիտակ ասեղնադործ, ոմն:
8. Կորբուրայ մը. ոմն:
9. Երկու սկիւնի ծածկոց, մին արծաթահիւս եւ
միւսը սոկեհիւս, Օր. Աէլյանեանի կողմէ:
10. Աւետարանի բանիչ մը, ձեռագործ, Պր. Բիւ-
ւանդ Քլօսէլչէնեանի կողմէ. զոհութիւն՝ իր հիւանդու-
թիւնէ ազատման առթիւ:
11. Աւետարանի ձերմակ բանիչ մը, Տկն. Սիրանույշ
Ճէրլճեանի կողմէ:
12. Արծաթ մետալլ մը, արցալիր, Տկն. Ի. Կարա-
պետեանի:
13. Արծաթեայ կանթեղ մը, Պ. Ե. Պարկիրճեանի
կողմէ:
14. Գրակալի ծածկոց մը, եւ ուրիշ ձեռագործ կտոր
մը, Տկն. Մարգարեանի կողմէ:
15. Թաւշեայ մանիշակաղոյն ծածկոց մը, բան-
ուած (2x1.50 մեթր), Այրի Տկն. Թորոսեանի կողմէ:
16. Աւետարանի բանիչ մը, Օր. Թ. Փափաղեանի
կողմէ:
17. Սկիւնի ծածկոց մը մետաքս կերպասէ, Տկն. Վ.

Մուրատեանի կողմէ :

18. Բշխուն մը՝ հաղորդութեան համար, Տէն. Բ. Գանձեանի կողմէ :

Ծնթ. — Այս տարուան, նուիրատուները հեղհեղա՛ծ Ծանուցուած են եւ կը ծանուցուին մեր թերթին մէջ :

**ՆՈՒՒՐԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆՑ ՄԱՍԻՆ
ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԳԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ**

1. — Բարեպաշտ անձեր, որոնք յոյժ գովելի գրա-
ցումը ունին Ս. Եկեղեցին պայծառացնելու համար ա-
նոր նուիրատուութիւն մ'ընելու, շատ լաւ կ'ընեն եթէ
կանխաւ դան Եկեղեցի, տեսնեն Փոխանորդը, (որ ամէն
կէսօրէ առաջ Եկեղեցի կը գտնուի, եւ կընայ նաեւ կէս-
օրէ ետքի համար ժամադրութիւն տայ) եւ հասնան թէ
Եկեղեցին ինչ բանի պէտք ունի: Երբ Եկեղեցին պէտք
եղածէն աւելի ունի, օրինակի համար, սկիհի ծածկոց-
ներ, լմաստ մը չկայ սկիհի ծածկոց նուիրելու մէջ: Ե-
թէ նուիրուի այ՛ չի գործածուիր յաճախ, եւ դարակնե-
րու մէջ կը հիւնայ:

Պէտք է հետեւորար Եկեղեցւոյ պէտքին համեմատ
ընել նուիրատուութիւնը:

2. — Յետոյ՛ նուիրատուութիւն մը կատարողը պէտք
է յանձնէ զայն Դիւանատուն, քահանայ հայրերէն մէ-
կուն կամ Քարտուղարին, եւ յատկապէս արձանագրել
տայ զայն: Եթէ կարելոր բան մ'ըլլայ՝ պէտք է յանձնէ
ուղղակի Փոխանորդին: Իսկ եթէ անձամբ չի կրնար գալ՝
պէտք է հաւաքով մը գրկէ զայն Եկեղեցի սեւէ մէկուն
միջոցաւ, եւ սպասէ օրհնութեան զիրի, Փոխանորդին
կողմէ:

3. — Եկեղեցին այժմ լաթեղէն ծածկոցներ, բոնի-
ներ, եւն. պէտք եղածին չափ ունի. եւ ունին չի սա-
սեր: Կը պակսին իրեն մետաղեայ անձիւներ, աշխարհ
բարիքաւ, աշտանակ, խաս, ճածանչ, կանթեղ, տա-
նակ, գրքի կողք, մոմակայ եւայն, եւայն:

Իսկ այս ամէնքէն վեր պէտք չէ մտնալ որ ին-
դեղւոյ եղած նուիրատուութիւն մը՝ զործնական առ-
ջ մըն է, եւ դաքն կը կատարենք առ սղուծ: Նուէր մը
այն դեղեցիկ դերը ունի, որ թէ՛ նուիրատուին եւ թէ՛
հաւատացեալներուն, բնոյհանրապէս (հող չէ թէ ասան-
նուիրատուին անունը չեն դիտեր) կը յիշեցնէ շատու-
նակ այն խնդրանքը՝ որ նուէրին հետ միասին մատուց-
ուած էր Մատուոյ. կը յիշեցնէ եւ կը վերաբարձէ այն
ղղացումը՝ որով նուիրատու: ըրած էր իր նուէրք: Եւ
այս բոլորէն ետք՝ ընծայարէր մը լինք կ'ունենայ եւ այ-
լոց կուտայ Եկեղեցին աւելի պայծառ եւ վառաւոր տն-
նելու միջնարութիւնը:

Յմէն կիրակի երբ Եկեղեցի կուզանք՝ պէտք է ան-
զամ մը մեր մտքէն անցնենք նուիրատուները եւ աղո-
թենք անոնց համար, սղջ ըլլան անոնք կամ ննջեցաւ,
որպէսզի ամէն Բարեպաշտ Պարպետը յիշէ զանոնք եւ
կատարէ անոնց այն բարի խնդրանքները՝ որոնք Իր
կամքին համաձայն կատարուած են:

ՄԱՆՈՒՑՈՒՄԵՐ

ՕԳՈՍՏՈՍԻՆ ՏՕՆԵՐ

- 3. Սրբոյն Ստիխոյ. եւ երից Դատերացի Պիտիսի, էր-
պիսի եւ Ագապեայ:
- 5. Եփեսոսի Սուրբ Ժողովոյն երկու եպիսոպոսացի:
- 6. Գ. կիր. գլխի վարդապետին: Բարեկենդան Ս. Ասա-
ուածածմի պահոցն:
- 12. Տօն Շողակաքի Սրբոյ էջմիածմի, ըստ տեղեան
Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչիին մերոյ:
- 13. կիր. վերստին Ս. ՍԱՏՈՒԱԾԱԾՆԻ:

ԽԱՂՈՂՕՐ ՀՆԵՒ

- 14. ըշ. Յիշատակ Մեռելոց:
- 20. կիր. Բ. գլխի վերափոխման:
- 22. գշ. Յովակիմայ եւ Աննայի եւ Կաթողիկոսի իրաբերից:
- 26. շք. Թովմայի Առաքելոյն:
- 27. կիր. Գ. գլխի վերափոխման:
- 28, 28. ըշ. Ս. Ստեփանոսի Ալեքսանդրացի:
- 31. եշ. Սրբոյն Յովնանու Կարապետին եւ Յոբայ Ար-
ղարոյն:

«ՄԵՐ ՏՈՒՆԸ»Ի ՀԻՆ ԹԻՒԵՐԸ

Մեր թերթին հին թիւերը, այսինքն զարգ հասա-
րակուած բոլոր թիւերը՝ բացի 2էն եւ 5էն, սպասած մն-
Շատեր կը գիտեն որպէսզի գրկենք իրենց հին թիւերն
առ: Եթէ ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՅՈՂՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԿՄՆ ՈՐ ՅՍՏ-
ԿԱՊԵՍ ՉԵՆ ՊԱՀԵՐ «ՄԵՐ ՏՈՒՆԸ», ՇՍՏ ԿԸ ԽՆԴՐԵՆԻՔ
ՈՐ ՄԵՋԻ ՎԵՐՍՊՈՒՐՁԵՆՆ ԻՐԵՆՑ ՀԻՆ ԹԻՒԵՐԸ: Եթէ
թիւ 1 – 10 (բացի 2 եւ 5էն) ըման վերադարձնեն՝ կրնանք
մինչեւ իսկ գնել:

ԳՈՐԾԻ ԽՆԴՐԱՆՔ ՄԸ

Տարիքը քիչ մ'առած, սակայն կարողի եւ ոչ բնաւ
ծեր, պարկեշտ եւ հաւատարիմ հայ մը՝ պահապանու-
թիւն կամ սպասաւորութիւն կամ նման գործ մը կը
վնասէ: Եթէ այդպիսի մէկու մը ծառայութեան պէտք
ունեցող կալ՝ կը խնդրուի որ գիտէ Եկեղեցի:

ԿԸ ՓՆՏՈՒՄ

Յակոբ Միրոսեան, Ամասիացի, 34-35 տարեկան,
իր քրոջ կողմէ, ի նիւ Եորք: Դիմել Եկեղեցի:

ՅՈՒՆԻՍԻՆ

Մ Կ Ր Տ Ե Ա Լ Ք

- 1.— Փոփրիկն Անահիտ, գաւակ Յ. եւ Գ. Էլլրէնեանի
- 2.— « Ժիրայր, գաւակ Խ. եւ Լ. Թաւգարեանի
- 3.— « Աղանի, գաւակ Ա. եւ Ֆ. Տարօնեանի
- 4.— « Վարդանոյշ, գաւակ Գ. եւ Ե. Խաչատուրեանի
- 5.— « Հայկազն, գաւակ Յ. եւ Հ. Մատաթի
- 6.— « Ովսաննա, գաւակ Մ. եւ Մ. Գրբգպէշեանի
(Արնուվիլի Եկեղեցի)
- 7.— « Մարիամ, գաւակ Մ. եւ Մ. Գրբգպէշեանի
(Արնուվիլի Եկեղեցի)
- 8.— « Հնագանդ, գաւակ Մ. եւ Վ. Գրգրբեանի
- 9.— « Սոսի, գաւակ Օ. եւ Ա. Ստեփանեանի
- 10.— « Ափիներ, գաւակ Ս. եւ Զ. Էմմիեանի
(Արնուվիլի Եկեղեցի)
- 11.— « Անահիտ, գաւակ Ս. եւ Հ. Պետրոսեանցի
- 12.— « Արաքսի, գաւակ Ս. եւ Հ. Պետրոսեանցի
- 13.— « Արմենուհի, գաւակ Հ. եւ Ս. Պետրոսեանցի
- 14.— « Վարդան, գաւակ Ս. եւ Հ. Թորոսեանի
- 15.— « Յասմիկ, գաւակ Գ. եւ Թ. Պոլաեանի
- 16.— « Գրիգոր, գաւակ Հ. եւ Պ. Գապատայեանի
- 17.— « Արմենուհի, գաւակ Խ. եւ Ս. Երամովի

Պ Ս Ա Կ Ե Ա Լ Ք

- 1.— Թ. Այվագեան ընդ Օր. Մ. Պայպանեանի
- 2.— Բ. Ռաուլ ընդ Օր. Ա. Տէր-Յովսէփեանցի
- 3.— Թ. Թումաքիմեան ընդ Սյրի Տիկին Ս. Էլիզեանի
- 4.— Յ. Ճրբըրբեան ընդ Օր. Վ. Ավանէգեանի
- 5.— Գ. Քիրագեան ընդ Օր. Է. Հագագործեանի
- 6.— Վ. Բուլնեան ընդ Օր. Ա. Գուլումեանի
- 7.— Հ. Զատիկեան ընդ Օր. Մ. Գասապեանի

Ն Ն Զ Ե Յ Ե Ա Լ Ք

1.— Այրի Տիկին Թ. Վարդանեան ծն. Միքայէլեան Ե. Պոլսեցի 69 տարեկան 2 յունիսին . 2.— Այրի Տիկին Ն. Ղուկասեան Կ. Պոլսեցի 83 տարեկան 3 յունիսին Ալփօրվիլի Եկեղեցի . 3.— Յ. Տէլէկեան Եպովացի 51 տարեկան 10 յունիսին . 4.— Փոփրիկն Մ. Գրբգպէշեան Փարիզցի 1 1/2 տարու 12 յունիսին Արնուվիլի Եկեղեցի : 5.— Տիկին Մ. Եաշխանէնեան, ծն. Շաւուրեան, Պրուսացի, 52 տարեկան, 14 յունիսին . 6.— Տիկին Կիւլպէր Սուրեան ծն. Առաքեան, Կիւլպէցի (Պրուսա), 75 տարեկան, 16 յունիսին . 7.— Ա. Զագպեան, Ղարս-Պագարցի (Սիս) 69 տարեկան, 17 յունիսին . 8.— Ն. Գագագեան Էտիրնէցի, 78 տարեկան, 19 յունիսին . 9.— Պ. Մէրիամէթեան Էտիրնէցի, 66 տարեկան, 21 յունիսին . 10.— Այրի Տիկին Հ. Գարբիլեան, 64 տարեկան, Պարտիզակցի, 23 յունի-

սին . 11.— Այրի Տիկին Ե. Տէովէթեան, ծն. Օգանեան, Շ. Գարահիտարցի, 72 տարեկան, 28 յունիսին . 12.— Տիկին Ա. Կարապետեան, ծն. Շիւքիւրեան, Պրուսացի, 71 տարեկան, 30 յունիսին, Արնուվիլի Եկեղեցի :

Հ Ո Գ Ե Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ Ն Ե Ր

Գպրոցաւեր Տիկնաց Ընկ. Խանգուցեայ վաստակաւորներու . 2.— Յ. Պաղչէնեանի Քառասունք . 3.— Ռ. Մարկոսեան Ազգին եւ Եկեղեցւոյս բարերար — 17րդ տարեդարձ, 4.— Պողոս Փաշա Նուպար, Ազգին եւ Եկեղեցւոյս բարերար, 9րդ տարեդարձ :

ՅՈՒՆԻՍԻՆ

Մ Կ Ր Տ Ե Ա Լ Ք

- 1.— Փոփրիկն Թագուհի՝ գաւակ Տօֆթ. Տ. եւ Ս. Մէտանեանի . 2.— Փոփր. Վարդ. գաւակ Բ. եւ Վ. Պամանեանի . 3.— Փոփր. Մաքրուհի՝ գաւակ Մ. եւ Մ. Պամանեանի . 4.— Փոփր. Յակոբ՝ գաւակ Ե. եւ Յ. Փափագեանի, կատարուած Լուարէ նահանգի վէզին քառաքր . 5.— Փոփր. Վարդան՝ գաւակ Ա. եւ Հ. Աէյրանեանի (նոյնպէս վէզին քառաքին մէջ կատարուած) . 6.— Փոփ. Հայկուհի՝ գաւակ Գ. եւ Վ. Եղիկեանի . 7.— Փոփր. Աւետիս՝ գաւակ Մ. եւ Ս. Բաղատիկեանի . 8.— Փոփր. Վահրամ՝ գաւակ Ն. եւ Ա. Կիրակոսեանի . 9.— Փոփր. Սուսուր՝ գաւակ Ն. եւ Ա. Կիրակոսեանի . 10.— Փոփր. Արտեմիս՝ գաւակ Մ. եւ Ո. Քիրոբեանի . 11.— Փոփր. Եղուարդ՝ գաւակ Ս. եւ Գ. Տարթանեանի . 12.— Փոփր. Յակոբ՝ գաւակ Ա. եւ Վ. Պաղատայեանի . 13.— Փոփր. Անահիտ՝ գաւակ Խ. եւ Վ. Գագանեանի . 14.— Փոփր. Կարապետ՝ գաւակ Խ. եւ Վ. Գագանեանի . 15.— Փոփր. Լուսինա՝ գաւակ Պ. եւ Ա. Գագանեանի . 16.— Փոփր. Յարութիւն՝ գաւակ Կ. եւ Ո. Զիւեանի . 17.— Փոփր. Անահիտ՝ գաւակ Տ. եւ Հ. Թանեանի . 18.— Փոփր. Տարօն՝ գաւակ Ս. եւ Գ. Եագանեանի . 19.— Փոփր. Ովսաննա՝ գաւակ Մ. եւ Ֆ. Մէնէշեանի . 20.— Փոփր. Գէորգ՝ գաւակ Կ. եւ Զ. Սարաֆեանի . 21.— Փոփր. Ենիսարեթ՝ գաւակ Ե. եւ Զ. Սարաֆեանի . 22.— Փոփր. Հոնիսիմէ՝ գաւակ Կ. եւ Զ. Սարաֆեանի . 23.— Փոփր. ԱնԱսեհա՝ գաւակ Ե. եւ Մ. Սերոբեանի . 24.— Փոփր. Սրբուհի՝ գաւակ Ա. եւ Մ. Մէթերեանի :

ՅՈՒՆԻՍԻՆ

Պ Ս Ա Կ Ե Ա Լ Ք

- 1.— Ա. Տէովէթեան ընդ Օր. Ա. Պապեանի :
- 2.— Ա. Գաւազանեան ընդ Օր. Մ. Մանուէլեանի :
- 3.— Վ. Գագանեան ընդ Օր. Ա. Պէնեանի :

- 4. Խ. Փիլիհեան ընդ Օր. Ժ. Էժտահար :
- 5. Յ. Գալուզեան ընդ Mme Y. Bonneton.
- 6. Ք. Խաչիկօֆ ընդ Օր. Մ. Իփէֆեանի :
- 7. Վ. Գրքոյեան ընդ Օր. Մ. Թագուրօֆ :
- 8. Տ. Նազարէքեան ընդ Օր. Է. Փափագեանի :
- 9. Ա. Ստեփանեան ընդ Օր. Ա. Նիհանեան
(Արնուփիլի Եկեղեցի)
- 10. Մ. Շառլեան ընդ Այրի Տիկ. Ա. Մարտիրոսեանի :
- 11. Թ. Թագուրօֆ ընդ Օր. A. Laillet.
- 12. Ա. Մայեան ընդ Օր. Y. Veyret.

Ն Ն Ջ Ե Յ Ե Ա Լ Ք

- 1. Կ. Գասպարեան, Կէյվէցի 68 տրկ., 4 յուլիսին :
- 2. Տկն. Ա. Բարթոլ ծն. Մագսուտ. Կ. Պոլսեցի,
55 տրկ., 15 յուլիսին :
- 3. Պ. Փէհիլվանեան, Կ. Պոլսեցի. 80 տրկ. 17 յուլիսին :
- 4. Տկն. Ա. Կուկուեան ծն. Տէրունեան, Կարնեցի,
55 տրկ. 25 յուլիսին :
- 5. Ս. Տիշլեան, Զօրլուցի(Ռօտոսթօ) 73 տրկ. 27 յուլիսին :
- 6. Տկն. Վ. Սիրունեան ծն. Գարագաշեան, Զմիւռնիա-
ցի, 66 տրկ. 29 յուլիսին :
- 7. Տկն. Հ. Գարակէօզեան ծն. Թիրեաֆեան, Կ. Պոլսեցի
31 տրկ. 31 յուլիսին :

Հ Ո Գ Ե Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ Ն Ե Ր

- 1. Փ. Արպանեանի. տարեդարձ :
- 2. Լ. Փոքեանեանի. փառասումք :
- 3. Ն. Անդրէասեանի. Ա. տարեդարձ :
- 4. Տկն. Զ. Գէորգեանի. փառասումք :
- 5. Պ. Մէրհամէքեանի. փառասումք :
- 6. Տկն. Մ. Խապէկեանի. ուրախեակ :

«ՓՈՒՔՐԻԿՆԵՐՈՒԻ ԺԱՄԱԳԻՐՔԸ»

Անթիլիասի Կաթողիկոսարանին Տպարանը ապուած այս մատենիկը, որ այնքան օգտակար է փոքրիկներու ինչպէս նաեւ մեծերուն Եկեղեցւոյ մէջ պաշտամանի հետեւելու համար, ասկէ առաջ ստացուած եւ սպասած էր : Դարձեալ ստացանք անոնցմէ որոշ թիւով օրինակներ : Գինն է 4 Փրանք : Ստանալ Եկեղեցիէն սեւէ տուն :

«ԽԱՂՈՂՈՐ ՀՆԵՔ»Ի ՆՈՒԷՐ

Սաղօղորհնէքի առթիւ խաղօղ զնելու համար Եկեղեցիին նուէր ըրած են.—

- Պր. Յովհ. Ասլանեան 100 Փրանք :
- Պր. Կիրկ. Սեղեկեան 200 Փրանք :
- Տիկին Զաքարեան 50 քիլօկ. խաղօղ :

ԸՆԿԱԼԱԳԻՐ

Յարգ թերթիս նուիրատուներուն առանձին ստացալի կը զրկէինք. բայց ասկէ ետք թէ՛ մեզի զիւրու-թիւն եւ թէ՛ աւելի պատշաճ նկատեցինք ծանուցանել սղղակի թերթին մէջ :

Այս ամիս հետեւեալները շնորհակալ թողուցած են զմեզ.—

- Օր. Մ. Բարայեան, Բարիկ 25 :
- Ռմն, 25 :
- Պր. Սիսլեան, Պրիւքսէլ, 64 :
- Պր. Մ. Քալանթարեան, Պրիւքսէլ 50 :
- Պր. Ն. Անանիկեան, Բարիկ, 20 :
- Արժ. Տ. Թոմաս Քհնյ. Մնացականեան, Բարիկ, 50 :
- Պր. Ա. Կարապետեան, Պանիօ 15 :
- Տկն. Արմենուհի Միսիրեան, Պրիւքսէլ, 500 :
- Պր. Յովհ. Տէրյիրմէնճեան, Արնուփիլ, 30 :
- Պր. Հ. Սարաֆեան, « 20 :
- Պր. Վ. Զուլանեան, Շալէթ, 10 :
- Պր. Կրպ. Մեծղլուիեան, Բարիկ, 100 :
- Պր. Ա. Դարբինեան « 50 :
- Օր. Պ. Տիրացուեան « 25 :
- Պր. Յ. Համալեան « 20 :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Մարտիլի մեր ընթերցողներէն կը խնդրենք որ եթէ կը փափաքին օժանդակել մեր թերթին հրատարակման համար՝ իրենց վճարումները ընեն Հոգ. Տէր Զգօն վարդապետին, Մայր Եկեղեցւոյ հասցէով :

Chèque Postal c/c 2338-22 PARIS

Le Gérant : M. BARGUIRDJIAN

Imp. Araxes -- 46, Rue Richer, Paris